

Kivennapalainen

Kivennapaseura ry:n tiedotuslehti ♦ 19. vsk ♦ Joulukuu 2015

PÄÄKIRJOITUS

30 000 turvapaikanhakijaa keskusteluttaa. Meidät evakot on sotkettu mukaan. Siibeliuksen 150v-juhlapäivänä Suomen lippujen liehuessa Helsingin Sanomien kirjoituksessa (8.12.) emeritusprofessori J.P.Roosin mukaan evakot olivat pakolaisia, ”erona on vain se, että karjalaisia ei sijoitettu pakolaiskeskuksiin vaan suomalaisten koteihin.” Erottelu karjalaisiin ja suomalaisiin ja vihjaus meidän sijoittamisesta suomalaisten koteihin loukkaa meitä karjalaisia todella syvästi, olimmekaan silloinkin suomalaisia vaikka evakkoja, ja suurin osa meistä ansaitsi asumisensa ja leipänsä alusta asti sinnikkäällä työllään.

Roosin opettaja Heikki Waris jakoi ”Siirtoväen sopeutuminen” - kirjassaan 1952 rajojen yli kulkevat väkijoukot: 1) karkoitettut, 2) pakolaiset, 3) siirretyt eli siirtoväki ja 4) siirtolaiset. Siirtoväki on monissa kielissä evakkoja (evakuerade, evacuees, Evakuirte). Siirtolaiset ovat maasta- tai maahanmuuttajia (emigranteja tai immigranteja), katselusuunnasta riippuen.

Tässä on hyvät sanat käyttöön, etteivät puurot ja vellit menisi sekaisin. Karkoitettut ovat vallankäyttäjien päätöksin ja toimenpitein maasta poistettuja. Pakolaiset pakenevat sotaa tai vainoa useimmiten omasta aloitteestaan ilman valanpitäjien ohjausta. Siirtolaiset lähtevät omasta tahdostaan kohti parempia taloudellisia tai miellyttävämpiä oloja. Evakot siirretään, valtiot tai muiden viranomaisten määräyksiin, ohjauksella ja avustamina, sodan tai uhan alaisilta alueilta turvallisempiin oloihin. Nykyiset turvapaikanhakijat ovat pakolaisia tai siirtolaisia, harvat heistä karkoitettuja, mutta ketään eivät evakkoja.

Suosittelen Wariksen kirjaa lämpimästi kaikille, se on useimmista kirjastoista saatavissa, 400 sivua selkeästi kirjoitettua kiintoisaa tutkimustietoa evakkojen oloista.

Kivennapaseura lähtee uuteen vuoteen uusin vetäjin ja uusin eväin. Toivotan tässä seuran väelle ja muille tämän lehden lukijoille Kivennapaseuran puolesta -viimeisen kerran puheenjohtajan valtuuksiin - Rauhallista ja Hyvää Joulua ja Uutta vuotta.

Kyösti Pulliainen

Vuoden 2014 Kihujen jälkeen poisnukkuneet kivennapalaiset

”Näin meidän Jumalamme hyvydessään armahtaa meitä: Korkeudesta saapuu luoksemme aamun koitto.

Se loistaa pimeydessä ja kuoleman varjossa eläville, se ohjaa jalkamme rauhan tielle.”

(Evankeliumi Luukkaan mukaan 1:78-79)

Muistamme näin myös heitä, joiden nimiä emme ole saaneet tietoomme. Rauha kaikkien sielulle!

Ahonen Marjatta s. Ahtiainen, Joutselkä, Hämeenlinna 95 v
Askola Toini Lempi s. Kultanen, Rantakylä, Lahti 89 v
Eerikäinen Aulis, Rantakylä, Helsinki 85 v
Hast Lahja Annikki s. Tikka, Jäppinen, Pälkäne 92 v
Hippeläinen Tauno Olavi, Sikiälä, Valkeakoski 77 v
Hippeläinen Toivo Paavo, Tontteri, Luopioinen 91 v
Hokkanen Airi Tellervo s. Ronkonen, Lipola, Mikkeli 94 v
Hoppania Esko Veikko, Joutselkä, Hämeenlinna 83 v
Hyttinen Eine, Rantakylä, Helsinki 79 v
Hämäläinen Alli Kerttu s. Paavolainen, Vuottaa, Hirvensalmi 88 v
Hämäläinen Paavo Antero, Kotka 79 v
Hölttä, Teuvo Matti, Ylentelä, Forssa 79 v
Ilonen Aune Liisa s. Rontu, Siiranmäki, Lahti 90 v
Ilonen Kauko, Riihiö, Kangasala 90 v
Karjalainen Raija Hellevi, Joutselkä, Helsinki 85 v
Kauppila Anneli s. Tereska, Terijoki, Kellokoski 83 v

Kilkkinen Aina s. Pirinen, Seppälä, Tampere 83 v
Kondelin Olavi Edvard, Raivola Kangasala 88 v
Koski Pentti, Joutselkä, Helsinki 87 v
Kosonen Kirsti s. Tolvanen, Rantakylä, Lappeenranta 91 v
Kotakallio Olga (Oili), Asikkala 89 v
Krook Lahja s. Savolainen, Tontteri, Tampere 77 v
Kuntola Aili Alla, Raivola, Lappeenranta 86 v
Kuortti Toini Kaarina, Raivola, Helsinki 87 v
Kurikka Impi s. Häkänen, Raivola, Helsinki 89 v
Käenniemi Hely Annikki s. Rontu, Räikylä, Luopioinen 84 v
Lauttia Eila Annikki s. Savolainen, Terijoki, Tampere 76 v
Lehmetty Helmi Sirkka s. Susi, Rontu, Pälkäne 93 v
Lemmetty Albert, Polviselkä, Oulu 91 v
Lempinen Kirsti Eira s. Kymäläinen, Ikola, Kangasala 80 v
Lempinen Gunnar, Vuottaa, Pälkäne 91 v
Loippo Esko Tapani, Polviselkä, Lahti 82 v

Muistokynttilöitä sytyttävät Raija Levo (vas) ja Pirkko-Mari Ahola. Kuva: Eila Kurki.

Luoto Helka s. Holttinen, Terijoki, Vantaa 76 v
Matikainen Jenny Elvi, Vuottaa, Pälkäne 92 v
Merinen Helmi Terttu s. Pyykkö, Pihlainen, Järvenpää 84 v
Mikkolainen Henri Eugen, Ikola, Hattula 89 v
Myllärinen Seppo, Kaukasamo, Turenki 70 v
Mäenpää Lempi s. Tamski, Kaukasamo, Helsinki 86 v
Mäkinen Mirjam Vilhelmiina s. Kopra, Vuottaa, Valkeakoski 92 v
Nordling Eila Mirjam s. Nokkonen, Pihlainen, Hattula 89 v
Nordström Maire Marjatta s. Lunttila (Lund), Raivola, Lappeenranta 85 v
Olli Kaarina, s. Hyytiä, Tuulos 74 v
Paavilainen Aili Maria s. Tikka, Korpikylä, Lahti 87 v
Paavilainen Ensio, Pihlainen, Hauho 77 v
Paju Matti, Terijoki, Hanko 79 v
Peippo Jouko Ensio, Helsinki 93 v
Pirinen Veikko, Hartonen, Pirkkala 92 v
Pirinen Urho Antero, Hartonen, Korpilampi 89 v
Ratilainen Laura Kerttu s. Kouhia, Valkeakoski 83 v
Ruokonen Elli Maritta s. Kuortti ent. Martikainen, Kanala, Helsinki 97 v

Ruotsalainen Eila, Ikola, Asikkala 74 v
Sallinen Olavi, Ahjärvi, Kangasala 82 v
Salminen Aira s. Huuromonen, Miittilä, Hämeenlinna 89 v
Salonen Toini Kaarina s. Hyytiä, Liikola, Hollola 87 v
Siimes Hilpi s. Hämäläinen, Tirttula, Vantaa 83 v
Soini Mirjam s. Valtimo, Tampere 88 v
Ståhl Pirkko Marjatta s. Huuh-tanen, Kekrola, Karkkila 76 v
Suikki Unto Aksel, Vehmainen, Hollola 81 v
Tepponen Toivo, Kuhmalampi 85 v
Teronen Pauli Olavi, Lintula, Pälkäne 84 v
Toivonen Lauri Kalevi, Voipiala, Helsinki 74 v
Tolvanen Rauha, Rantakylä, Hollola 93 v
Toropainen Aira s. Ahonen, Ahjärvi, Kangasala 88 v
Vaittinen Erkki Olavi, Vehmainen, Helsinki 90 v
Viitanen Kalervo Juhani, Tampere 70 v
Virtanen Esteri, Rantakylä, Kangasala 86 v
Äkräs Martta Helena s. Veijalainen, Karvala, Hämeenlinna 93 v
Äyrönen Ilmi Onerva s. Näveri, Joutselkä, Valkeakoski 83 v

Kauko Ilosen suunnittelema ”Ikuisuuden Portti” muistomerkki entisen Kivennavan Kirkonmäellä. (Kuva Kyösti Pulliainen) ”Polun pää kun tänne johtaa kaikki tyyntyy kaikki rauke. Taivaallinen valo hohtaa, Ikuisuuden portit aukee.” (Ilmari Pimiä)”

JOULUN SANA

”Kohotkaa korkeiksi, portit, avartukaa, ikiaikaiset ovet! Kirkkauden kuningas tulee.

Kuka on kirkkauden kuningas?

Hän on Herra, väkevä ja voimallinen.

Hän on Herra, voiton sankari.

Kohotkaa korkeiksi, portit, avartukaa, ikiaikaiset ovet!

Kirkkauden kuningas tulee.

Kuka on kirkkauden kuningas?

Kirkkauden kuningas on Herra Sebaot!”

Ps. 24: 7-10

Tämä vuodenaika on hyvin pimeä. Jo varhain iltapäivällä tai-vas hämärtää, pian huomaamme olevamme pimeässä. Tiellä kulkiessa et heti huomaa ilman heijastinta kulkevaa ihmistä.

Toisaalta Pohjolan pimeys tuntuu hyvältä ja luontevalta. Illan hämärässä on mukava vetäytyä kodin lämpöön, kynttilänvaloon, takkatulen ääreen tai lempinojatuoliin hyvän kirjan kanssa.

Toisaalta pimeässä kaipaamme valoa, odotamme hämärän vaihtumista valoon ja kirkkauteen. Siitä kertovat jo varhain marraskuussa pihojen ja kuistien jouluvalot ja ulkotulet.

Joulun alusaika on odottamisen aikaa. Saamme odottaa pimeimpään hetkeen kaikkein suurinta valoa, joka valaisee elämämme. - ”Kohotkaa korkeiksi, portit, avartukaa, ikiaikaiset ovet! Kirkkauden kuningas tulee.”

Kirjoittaessani tätä on juuri kuultu uutiset Pariisin terrori-iskuista. Kahdeksassa eri kohteessa hyökättiin ase- tai räjäytettiin pommeja ihmisten keskelle. Nimensä mukaisesti

hyökkääjät halusivat kylvää maailmaan terroria ja pelkoa. Tämän jälkeen on kuitenkin saatu lukea uutisia siitä että ihmiset haluavat vastustaa pelkoa, eikä antaa terrorin voittoa. On lainattu Martin Luther Kingin kuuluisia sanoja: ”Rakkaus on ainoa voima, joka pystyy tekemään vihollisesta ystävän.” tai hänen poikansa Martin Luther King Jr. sanoja: ”Pimeys ei voi karkottaa pimeyttä: vain valo voi tehdä sen. Viha ei voi karkottaa vihaa: vain rakkaus voi tehdä sen.”

Tätä kuvaa vasten näemme Jeesuksen tuleminen yhä selvemmin: ”Kirkkauden kuningas tulee.” – Tämän maailman keskelle tarvitsemme valoa, vain se pystyy karkottamaan

Kuva: Helena Lindqvist

synkimmänkin pimeyden. Tästä on Joulun sanomassa kysymys. Jumala on tullut keskellemme Jeesus-lapsessa, maailman valoksi, Pelastajaksi.

Adventtina elämme psalmikirjoittajan tavoin odotuksen aikaa. Odotamme ehkä lunta, hiihtolatuja, kirkkaita talvipäiviä. Odotamme myös joulunalun tunnelmaa, läheisten lämpöä. Adventti on myös matkalla olemisen aikaa. Kenen luona sinä voisit käydä adventtina? Miten muistat niitä, joiden luona et pääse käymään? Adventtina rakennetaan uusia teitä ja vahvistetaan vanhoja ihmisen luota toisen luo, äidin ja isän tietä lasten luo ja lasten teitä vanhempien luo. Teitä naapurien, ystävien luo, teitä avun tarpeessa olevien luo. Rakennamme teitä myös heidän luokseen jotka ovat kuolleet ja jotka elävät muistoissamme.

Adventti on aikaa, jolloin toiselle voit sytyttää kynttilän. Kynttilän joka kertoo hyväksymisestä tai rohkaisusta, anteeksiannosta ja rakkaudesta. Kynttilän joka kertoo ilosta. Kynttilän, joka julistaa maailmalle suuresta valosta, maailman valosta.

Me teemme myös näin, koska Jumalakin on tehnyt niin. Hän on valmistanut meille tien, että voisimme löytää hänen luokseen. Hän on sytyttänyt meihin valon, ettemme jäisi pimeään.

Siunattua joulunaikaa toivottaen,

James Cox,

Järvenpään seurakunnan kappalainen

Kauko Ilonen, Kannaksen poika

Kivennavan Riihiössä syntynyt Kauko Ilonen kuoli sairauskoh-
tauksen 18.8.2015 90 vuoden
iässä paluumatkalla Kannakselta.

Kymmenhenkisessä suurper-
heessä myös Kauko perheen nuorim-
mäisenä tottui pienestä pitäen
ahkeruuteen, sillä kaikkien tuli
voimiensa ja osaamisensa mukaan
osallistua perheen elannon turva-
miseen. Näissä oloissa perhe kas-
voi yhteisöllisyyteen ja vastuun-
tuntoon, mitkä luonteenpiirteet
tänäkin päivänä ilmenevät Kau-
kon lähisuvussa.

Rakennusmestariksi valmis-
tuttuaan Kauko teki keskeisen
työuransa Kangasalan kunnan ja
sittemmin Rakennusliike Aaro
Havia Oy:n palveluksessa. Työ-
uran ulkopuolella Kauko toimi
lukuisissa luottamustoimissa, mm
Karjalan Liiton liittovaltuuston
ja hallituksen jäsenenä. Ansi-
oistaan Kaukolle on myönnetty
useita huomionosoituksia, joista
valtakunnallisesti merkittävim-
pänä kotiseutuneuvoksen arvo-
nimi v 2009. Kauko Ilonen oli
toimen mies, jolle uskottiin vaa-
rivia tehtäviä.

Kaukon pitkän elämän suurim-
mat saavutukset kiteytyvät kah-
teen sanaan, Kivennapa ja Äijälä.

Kivennapa säilyi aina Kaukon
muistissa lapsuuden ja varhaisen
nuoruuden ihannemaana, jonka
muiston säilyttämiseksi hän te-
ki tavattoman paljon työtä. Kau-
ko ymmärsi jo kymmeniä vuosia
sitten, että Kivennavan muiston
säilyttäminen ja siirtäminen myös
Pervomaiskojen asukkaille edel-
lyttää yhteistyötä ja kontakteja
alueen päättäjiin ja toimijoihin.
Kauko venäjänkielen taitoisen
Kerttunsa kanssa loi toimivat ja

mutkattomat suhteet keskeisiin
ihmisiin alueella. Ilman tätä pio-
neerityötä ei Kivennavan kirkon-
mäelle olisi saatu hankittua Kau-
kon suunnittelema Ikuisuuden
portti-muistomerkkiä v 1993 eikä
Siiranmäelle sen taistelujen muis-
tomerkkiä v 2004. Kauko oli näi-
den ”idänsuhteiden” aikaansaaja
ja takuumies, mikä tänäkin päivä-
nä ilmenee venäläisten ystäviem-
me arvonantona Kaukoa kohtaan.

Äijälä oli Kangasalla Kaukol-
le henki ja elämä. Äijälän eteen
ja Äijälän puolesta Kauko te-
ki kaikkensa. En usko olevani
väärässä kun sanon, että ilman
Kaukon ja hänen lähisukunsa
työ- ja rahallistakin panosta Äi-
jälä ei olisi rakennettu ja kehi-
tetty Karjalatalon jälkeen Suomen
merkittävimmäksi karjalaiseksi
kulttuurikeskukseksi.

Kaukon keskeiset luonteen-
piirteet olivat karjalainen välittö-
myys, vieraanvaraisuus ja tekemi-
sen meininki. Kaukoa oli helppo
lähestyä ja hän lähestyi helposti.
Kaukon ja Kertun vieraanvarai-
nen koti oli aina avoin niin koti-
maisille kuin venäläisillekin
vieraille. Rintamamiehen koke-
muksella ja karjalaisella luonteen-
laadulla Kauko tiesi, että tuleen
ei saa jäädä makaamaan vaan on
mentävä eteenpäin. Kauko ideoi,
kädet laajoja kaaria tehden, ja pa-
ni suunnitelmat viipymättä täy-
täntöön. Näin Kauko Ilonen ajat-
teli ja toimi koko elämänsä ajan,
positiivisesti ja modernisti.

Meille Ilosen Sukuseura ry:n
jäsenille Kauko oli ennen kaik-
kea henkinen isä, jonka koke-
mukseen, osaamiseen ja tietoon
saatoimme aina turvautua. Olem-
me paljosta kiitollisia sukumme

ja koko Kivennavan Grand Old
Manille, Kauko Iloselle.

Viimeisen yhteisen sukumat-
kan Kannakselle teimme vain
muutamia päiviä ennen Kaukon
poismenoa. Matkalla saimme
jälleen kerran hyvän esimerkin
Kaukon positiivisesta luonteesta.
Viipuriin saavuttuamme istuim-
me illallisen jälkeen jonkin aikaa
hotellin aulabaarissa ja kun aloim-
me tehdä lähtöä huoneisiimme,
ilmoitti Kauko ” Mie vien pojan
nukkumaa, sit mie mään yöker-
hoon”. Siis ” Ilo pintaan, vaik sy-
vän märkänis”.

Kauko Ilonen oli hieno mies ja
hieno ihminen.

Pekka Ilonen

Kirjoittaja on Kauko Ilosen serkun
poika

Kuvassa (vasemmalta) Kerttu Ilonen, Ikuisuuden portin seppältekijä Saso-
rin, Nikolai Matvejev ja Kauko Ilonen tarkastamassa Kauko Ilosen laatimia
Ikuisuuden Portin suunnitelmia.

Kauko Ilonen muistoissamme

Olen syntynyt Viipurin rajonis-
sa, Suomen entisellä alueella.
Lapsuudesta saakka olen saanut
nähdä suomalaisten asukkaiden
tekemän merkittävän työn jäljet
näillä seuduilla: hoidetut pellot,
kirsikka- ja omenapuutarhat, kau-
niiksi ja lujiksi rakennetut asuin-
talot ja tilojen karjasuojat – kaikki
tämä on herättänyt kunnioituksen
suomalaista maaseudun uurasta-
jaa kohtaan.

Juuri tällaisiin näiden seutujen
uurastajiin tutustuin sattumalta v.
1990, kun tapasin Kauko ja Kert-
tu Ilosen. Heidän lapsuutensa ei
ollut helppo: piti auttaa vanhem-
pia kodin pelto- ja metsätöissä ja
samalla käydä koulua. Se karai-
si heidän luonteensa ja tahtonsa.
Kahden sodan raskaat ja vaikeat
vuodet opettivat kohtaamaan
elämän kaikki rasitukset sisuku-
audella, minkä vuoksi heidän
oli sitten helppo kulkea elämässä.

Heidän merkittävä työpanok-
senssa ja ihmisrakkautensa herät-
tivät kunnioitusta kaikissa, jotka

Kaukon ja Kertun tunsivat.

Monesti sain tavata Kaukon,
Kertun ja Mikan ja melkein ai-
na hieno keskustelumme kääntyi
Kaukon suunnitelmiin, jotka kos-
kivat sodassa kaatuneiden omien
sankareiden ja Karjalan kannak-
sella ennen eläneiden esi-isien
muiston esiin nostamista ja vaa-
limista. Keskustelimme sijoitus-
paikasta, muistomerkkisuunnitel-
mista, tai mistä kivistä tehtäisiin
sekä alueiden kunnossapidosta.

Kauko ja Kerttu kertoivat pal-
jon rakkaista seuduistaan: Kiven-
navasta, Viipurista, Sosnovosta.
Sain tietää paljon uusia asioita,
erityisen kiinnostavia olivat ker-
tomukset Viipurista. Kun kävin
Suomessa, Kauko ja Kerttu näyt-
tivät ihan ensimmäiseksi Karjalat-
alonsa Kangasalla – se oli heille
hyvin rakas: he esittelivät uusia
näyttelyesineitä ja kirjoja. Siel-
lä tehtiin koko ajan muutos- ja
korjaustöitä ja talosta tuli yhä
kauniimpi.

Ystäväni Kauko ja Kerttu ovat
lähteneet elämästä. Matvejevien
perhe on kiitollinen kohtalolle,
että olemme saaneet työskennel-
lä ja viettää vapaa-aikaa heidän
kanssaan.

Mutta Kaukon ja Kertun työ
elää – Mika on ottanut hartioil-
leen kaiken sen, minkä he loivat ja
jatkaa ansiokkaasti vanhempiansa
työtä. Iloitsemme siitä ja toivom-
me, että voimme samaan tapaan
yhdessä jatkaa Kaukon ja Kertun
aloittamaa työtä.

Nikolai Matvejev

Pervomaiskojen kunnanjohtaja
1990 - 1993

Suomennos **Seija Kauppinen**

Vahdinvaihto Kivennapaseuran johdossa

Viime kesän Kivennavan Kihujen ja Terijoki-juhlan pääjuhlassa oli Kivennapaseuran puheenjohtajalla kerrottavana tervehdyksensä aluksi yleisölle uutinen. Kyösti totesi juhlavälle: ”Kivennapaseuran johdossa tapahtuu nyt sukupolven ja sukupuolen vaihdos.” Hieman aiemmin Kivennapaseuran vuosikokous oli valinnut yksimielisesti vuoden 2016 alusta uudeksi puheenjohtajaksi Raija Levon Lappeenrannasta. Päätös merkitsi seuran astumista uudelle aikakaudelle. Hän on ensimmäinen puheenjohtaja, joka ei ole syntynyt Kivennavalla ja samalla ensimmäinen nainen seuran johdossa.

Raija on ollut seuran hallituksessa vuodesta 2012 ja viime vuosina hoitanut myös seuran rahastoa. Hän on ollut suurimman osan työurastaan yrittäjänä. Työuran jälkeen sukututkimus tempasi hänet mukaansa. Karjalaisten juurien selvittämisestä ja Karjalasta tuli intohimo. Se toi hänet myös mukaan Kivennapaseuran toimintaan aktiivisena jäsenenä.

Uuden puheenjohtajamme juuret ovat Kivennavan Lipolassa ja Kanalassa. Isä oli Lipolasta ja äiti Kanalasta. Heillä oli kauppa Lipolassa. Vanhimmat sisaret syntyivät Lipolassa ja ovat läpikäyneet evakkomatkat yhdessä äidin ja isän kanssa. Raija syntyi Taipalsaarella, johon hänen vanhempansa asettuivat sotien jälkeen. Isä jatkoi Taipalsaarella kauppiana, Isän jäätyä eläkkeelle Raija jatkoi hänen elämäntytään.

Tehtävien vaihdon lähestyessä on hyvä kuulla puheenjohtajien mietteitä. Haastattelin heitä modernilla tavalla Internetin välityksellä.

Kyösti, pitkä jakso seuran puheenjohtajana on pian takana. Mitkä ovat tunnelmat ja millä mielin luovutat vetovastuun seuraajallesi?

Todellakin, seuramme historian toiseksi pisin jakso puheenjohtajana. Olen ollut seuran hallituksen jäsen vuodesta 2007, sen vuoden sihteerinä ja vuodet 2008-2015 puheenjohtajana. Tunnelma on sekoitus helpotusta ja haikeutta. Tämä on ollut ainutlaatuinen tilaisuus olla tekemässä työtä kivennapalaisen perinteen parissa. Toivon, että voin vielä jollain tavalla antaa panokseni Kivennavalle, joka on sukuni ja minun kotiseutumme ja kestää osana minuuttani.

Kun arvioit omaa puheenjohtajakauttasi, niin mitkä ovat olleet merkkipaalat ja mieleenpainuvimmat hetket seuran toiminnassa puheenjohtajakaudellasi?

”Kivennapa kestää” pitäjäkirja oli iso vetämäni kolmivuotinen projekti, joka varmaankin oli myös kisällinäyte Kivennapaseuran hallitukseen. Kirja julkistettiin Hauhon kihuiissa v. 2008. Se sai Karjalan Liiton kunniamaininnan kylä- ja pitäjäkirjojen kilpailussa. Kivennapa-Säätiö kustansi kirjan ja sen myyntituotot ovat olleet tärkeä osa seuran toimintojen rahoitusta. Täs-

Kuva Mika Ilonen

tä kiitos Säätiölle!

”Kivennapalainen”-jäsenlehden toimituskunnassa olen ollut vuodesta 2006, päätoimittajana vuodesta 2012, jolloin siirryttiin neliväripainatukseen. Tuolloin alettiin julkaista myös Joululehteä, jossa kirjataan vuoden aikana poisnekuneet syntyperäiset kivennapalaiset, kirkonmiehet kirjoittaa Joulun Sanan ja raportoidaan mm. kihutapahtumia. Lehti sai v. 2014 Karjalan Liiton pitäjä- ja sukulehtien laatukilpailussa sarjassaan jautun 1. sijan.

Kivennapasormuksen uustuotanto, Kivennavan Isännänviiri ja Äyrämöispuvun käyttöluopasormuksen solmiminen ovat olleet projekteja, joissa seuran aktiivisuus (jälkimmäisessä erityisesti tulevan puheenjohtajan panos) on ollut merkittävä myötävaikuttaja.

Seuran nettisivujen saaminen vihdoin, monien vaikeidenkin vaiheiden jälkeen kuntoon, on nykyajassa todella tarpeellista ja Toimi Kaukosen arkistomapi on saatu myös digitoitua Kivennapa-Säätiön tuella.

Mitkä arvioit keskeisiksi haasteiksi seuran toiminnassa seuraavina vuosina?

Kyllä tärkeintä on saada nuori polvi mukaan. Uskon että siinä seura uuden puheenjohtajan luotsaamana onnistuu, hän on jo antanut vakuuttavia näyttöjä mm. ahkeralla

osallistumisella sosiaalisen median vilkkaisiin keskusteluihin, eri toimijoiden kanssa verkottumiseen ja kanssakäymiseen. Nämä ovat välttämättömiä haasteisiin vastaisemissa, siihen me vanhat emme enää hevin taivu.

Millaisiin saatesanoihin luovutat puheenjohtajan nuijan seuraajallesi?

Hyvillä mielin ja luottavaisena luovutan nuijan Sinulle Raija. Olet tarmokas, osaava ja aikaansaava, hyvin ja monipuolisesti verkottunut, lempinimeäsi ”Duracell” et ole vähin ansioin ansainnut. Meillä Kivennavalla syntyneillä miehillä on ollut ymmärrettävä taipumus katsoa taaksepäin ja muistella muistojen kultaamia menneitä ja menetyksiä. Uskon, että Sinä et unohda perinteitä, mutta osaat varmasti suunnata seuratoimintaa Kivennavan jälkipolville meitä vanhoja paremmin. Täydestä sydämestäni toivotan Sinulle menestystä ja pitkää uraa kivennapalaisuuden vaalijana.

Raija, olet seuran johdossa ensimmäinen nainen ja samalla ensimmäinen puheenjohtaja, joka ei ole syntynyt Kivennavalla. Millä mielin otat vastaan Kivennapaseuran puheenjohtajan tehtävät?

Pienen alkujännityksen jälkeen otan tehtävän vastaan innostunees-

ti ja luottavaisin mielin. Tutun hallituksen kanssa on helppo aloittaa työt, joten kynnys ei ole kovin korkea. Kivennapalaisuudella on iso merkitys minulle, olen saanut sen äidin maidossa ja isän kertomuksissa ”mitte sillo ol kaik hyvi, ko oltii Lipolas”.

Onko sinulla jotain erityistä aluetta, johon haluat seuran toiminnassa panostaa ja jota haluat tuoda esiin? Haluatko tuoda mukaan jotain uutta? Mitä haasteita sinä näet seuran toiminnassa lähitulevaisuudessa ja miten niihin vastataan?

Kivennapaseuran hallitus on tähän asti ollut pääasiassa taustalla oleva taho, joka on antanut apu-

aan paikallisille karjalaseuroille esim. kihujärjestelyissä. Tähän haluaisin tuoda muutosta ja lisätä myös seuran ja hallituksen omaa osallistumista käytännön toimintaan. Siitä on jo kokemusta viime kesän kihuiista. Ensi kesän kihut on hallituksen ja seuran oma voiman näyte, samalla on mahdollisuus vaikuttaa myös seuran talouteen, joka vaatii tasapainottamista.

Suurin haaste on varmaan edelleen, miten saamme uuden sukupolven kiinnostumaan Kivennapaseurasta ja sen toiminnasta. Sukujuurista kiinnostuminen on mielestäni asia, jonka myötä voimme saada uusia jäseniä toimintaan. Kun ihmiset kiinnostuvat omista juuristaan: mistä on tultu ja keitä sinne sukuun kuuluu, niin silloin myös meillä pitää olla oma apuverkosto kunnossa, että pystymme neuvomaan uusia tulokkaita juurillensa, olipa kyse tiedon etsimisestä tai kotiseutumatkojen järjestämisestä. Kivennapaseuran pitää olla myös aktiivisesti esillä, niin erilaisissa tapahtumissa kuin sosiaalisessa mediassakin. Se on kuitenkin tämän päivän tapa ja mahdollisuus tavoittaa uudet sukupolvet ja uudet jäsenet.

Suomen itsenäisyyden ja Kivennapaseuran perustamisen juhlatuodet lähestyvät. Onko Kivennapaseuran toiminnassa odotettavissa näihin liittyviä hankkeita?

Kivennapaseuran omat resurssit eivät riitä yksin mihinkään isompaan hankkeeseen, mutta jotain voitaisiin suunnitella yhteistyössä Kivennapa-Säätiön kanssa. Muutamana viime vuoden aikana on asiasta jonkin verran keskusteltu ja pohdittu tapaa, miten juhlistaa merkkipäivä, mutta mitään päätöksiä ei ole tehty.

Millaisiin tervehdyksinä haluat aloittaa puheenjohtajakautesi?

Käytän samoja sanoja kuin vuosikokouksen jälkeen Järvenpäässä. Miun posket punehtuut ja silmät alkavat loistamaan, ko kuulen sanan Kivennapa.

Kivennavan eteen tehtävään työhön annan kaikkeni, ja kutsun teidät kaikki mukaan. Tehdää yhes!

Raimo Ranta

Kivennapaseuran puheenjohtajat:

Tuomas Rautiainen	1948 - 1950
Antti Jp. Huuhtanen	1950
Väinö Kuorrtti	1951 - 1952
Viljo Seppänen	1953 - 1985
Toimi Kaukonen	1985 - 1992
Kauko Ilonen	1993 - 1999
Uljas Kiuru	2000 - 2002
Mauno Henttinen	2003 - 2007
Kyösti Pulliainen	2008 - 2015
Raija Levo	2016 -

KIVENNAVAN KIHUT JA TERIJOKI-JUHLA JÄRVENPÄÄSSÄ 2.8.2015

Kivennavan kihut olivat koko pitäjän tärkein kesäjuhla siihen asti kun Terijoki irrottautui 1911 Kivennavasta omaksi pitäjäkseen. Evakossa terjokkoiset ovat pitäneet 75 Terijoki-juhlaa, kivennapoiset puolestaan 67 Kihut. Tänä vuonna nämä juhlat vietettiin yhdessä, ensimmäistä kertaa yli 100 vuoteen, Järvenpäässä perinteisen kihukalenterin mukaan 10. sunnuntaina Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeen.

Pitäjäjuhlapäivä alkoi ehtoollisjumalanpalveluksella Järvenpään evankelisluterilaisessa kirkossa seurakunnan kappalaisen **James Cox**'in johdolla. Piispa emeritus **Kalevi Toiviainen** saarnasi. Ehtoollisen jälkeen muistettiin edellisten pitäjäjuhlien jälkeen poisnukkuneita kivennapalaisia ja terijokelaisia kynttilöin ja Kivennavan kirkonkellojen kumahuksin. Jumalanpalveluksen lopuksi siunattiin seppelipartiot Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkeille Järvenpään hautausmaalle sekä Kivennavan ja Terijoen sankarivainajille Terijoen kirkkopuistoon haudattujen sankarivainajien muistomerkeille

Tuusulan Paijalan hautausmaalle. Ehtoollisjumalanpalvelukseen koontui noin 350 henkeä.

Jumalanpalveluksen jälkeen tarjolla oli maukasta hernekeittoa suoraan kirkon aukiolla höyryvästä soppatykistä. Kokki onnistui erinomaisesti. Juhlaväki siirtyi näyttävänä kulkueena kyltään Järvenpään keskustan läpi Järvenpää-talolle. Ennen pääjuhlaa kihuttiin: tavattiin tuttuja, seurusteltiin, nautittiin virvokkeita, tarjolla oli myös Kivennapa- ja Terijoki-aiheisia tuotteita ja kirjallisuutta. Ennen pääjuhlaa Kivennapaseura ehti pitämään oman vuosikokouksensa. Muutamat kylä- ja sukuseurat järjestivät myös omia tapaamisiaan.

Pääjuhlaan Sibelius-salissa osallistui yli 300 henkeä. Juhlaväen toivotti tervetulleeksi **Veli-Pekka Sevón** Teri-säätiöstä palkitun samalla ansioituneita Terijoki-Seuran jäseniä. Murteella pakinoi **Pirkko-Mari Ahola**. Murrepakinan jälkeen laulettiin yhdessä ”Arvon mekin ansaitsemme” ja ”Heili Karjalasta”. Juhlaesitelmässä professori **Maria Lähteenmäki** kertoi siitä miksi pystytämme

Pääjuhla päättyi Karjalaisten lauluun ”(Kuva: Eila Kurki)

muistomerkkejä ja haluamme ylläpitää muistin paikkoja. **Jarmo Tikka**, jolla ovat juuret Tikanmäellä Kivennavan Joutselässä, lauloi vahvan tunteikkaasti, kuten aina, veljensä **Yrjö Tikka** säesti. Juh-

lan lopussa yleisö herkistyi kuulemaan kivennapalaisen Ilmari Pimiän runoja, joita esitti **Eija Sipiläinen**. Päätössanat lausui Kivennapaseuran puheenjohtaja **Kyösti Pulliainen**, joka samalla

esitteli vastavalitun seuran uuden puheenjohtajan **Raija Levon**. Pääjuhla päättyi yhteisesti laulettuun Karjalaisten lauluun. Pääjuhlan juonsi **Tuovi Paju** mukaansa tempaavasti terjokkoisten murteella.

”Pitäjäjuhlapäivä alkoi ehtoollisjumalanpalveluksella Järvenpään evankelisluterilaisessa kirkossa” (Kuva: Eila Kurki),

Kihukulkue lähti liikkeelle Järvenpään kirkolta kentätälounaan jälkeen” (kuva: Eila Kurki)

Tyytyväiset kihuvieraat poistuvat. (Kuva Eila Kurki)

Vuoden 2016 Kihut Lappeenrannassa 30.–31.7.2016

Kuva Raija Levo

Lappeenranta on täynnä historiaa, se tarjoaa mahtavat puitteet viettää kesäistä viikonloppua: tavata tuttuja, kihuta ja haastaa suut makiaks.

Kihukeskus on Lyseon lukion tilat Lönnrotinkatu 3. Kihukirkko on Lappeenrannan kirkko aivan vieressä. Vanhempienkin juhlijoiden on helppo liikkua paikasta toiseen.

Sankarihautausmaan tuntumassa on Äiti-Karjala monumentti: Kauko Räsänen Äiti Karjala-patsas ja sitä kolmelta suunnalta ympäröivä 70 metriä pitkä graniittimuuri. Muuriin on kaiverrettu luovutetun Etelä- ja Keski-Karjalan sankarihautoihin haudattujen tai kadonneina siunattujen 5500 sankarivainajan nimet. Paikka sopii hyvin perinteiseen hartaushetkeen ja seppelten laskuun. Siellä myös järjestäydymme kihukulkueeksi.

Lappeenrannan Kihut puetaan esille kuin morsian, joka pitää sisäl-

län jotain uutta, jotain vanhaa, jotain lainattua ja vielä jotain sinistä. **Uutta** on kihujen pitopaikka. Koko Kihujen historiassa ne vietetään Lappeenrannassa ensimmäistä kertaa. Lisäksi viikonlopun ohjelmaan on otettu ihan uusia elementtejä. **Vanhaa** on kihujen ohjelmarunko, sisältäen seminaarin, vuosikokouksen, kynttiläkirkon, kulkueen ja pääjuhlan. Kaikki asiat, jotka kihuisa koetaan tärkeiksi.

Lainattua on työvoima joka järjestää ruokailun.

Sinistä on tietysti ihana kesäinen Saimaa, jossa lauantaina vietämme

iltajuhlan joko Saimaalla tai kanavalla risteillen, ja viihtyen mukavan ohjelman parissa.

Lappeenranta on vilkas kesäkaupunki, joten majoitus kannattaa varata heti kun olet tehnyt päätöksen kihuihin osallistumisesta.

Majoitusta voit tilata esim. seuraavista paikoista

Citimotel Kannelkatu 1, Lappeenranta +358 40 689 7977 citimotel@gmail.com

Kotimaailma Apartments Ok-säsenkatu 1, Lappeenranta 050 3776757

Hotelli Cumulus Valtakatu 31, 53100 Lappeenranta 05 677811

Original Hotel Sokos Lappee Brahenkatu 1, 53100 Lappeenranta 010 7621000

Scandic Patria Kauppakatu 21, 53100 Lappeenranta 05 677511
Lisää majoitusvaihtoehtoja löydät vaikka googlaamalla netistä.

KENRAALIMAJURI A.O. PAJARI: ”RAKENNUSTAITEELLISESTI ONNISTUNUT JA KAUNIS TYÖSAAVUTUS.”

Edellisenä yönä oli tuiskuttanut, mutta aamuun mennessä pyry oli asettunut. Sotapäiväkirjojen mukaan joulun 1943 sää oli lauha ja jouluihin. Vihollinenkin oli harvinaisen hiljainen. Kevyt lumisade rauhoitti aamuhämärässä joulukirkkoon kulkijoita. Sodan pimeyteen oli totuttu, sitäkin ihmeellisemmältä tuntui kirkon oven takaa avautuva valo. Suuret kattokruunut kylvivät valoa kirkkosalin. Joulun tunnelmaa hehkuvait kirkon sivuseinän kynttilämäiset lampettivalaisimet. Sotajoulun 1943 jumalanpalveluksesta tuli valon ja toivon juhla.

Selkeälinjainen uusi kirkko antoi uskoa tulevaan. Kirkon seinien ulkopuolelle jäävä pimeys ja sodan synkkyys unohtuivat, kun tutut virret kutsuivat kohtaamaan joulun. Loppumusiikin jälkeen ei olisi millään tohtinut nousta ja jättää kirkon tunnelmaa. Mieli oli oudon kevyt vielä silloinkin, kun kirkkovieiras laskeutui Linnamäkeä sodan ajan todellisuuteen. Ei käynyt silloin mielessä ajatus, ettei toista joulua tässä kirkossa tule. (*Joulujumalanpalvelus Pajarin kirkossa 1943, muistelija Alli Seppänen/UL-ja Kiuru, Matka eiliseen*)

Kivennavan väliaikainen kirkko, seitsemäs kirkko, oli pystyssä 231 päivää. Noiden päivien aikana kirkko tuli läheiseksi kivennapalaisille, jotka nimesivät kirkon ”Pajarin kirkoksi” kiitoksena kirkon rakentamista sinnikkäästi ajaneelle ja tukeneelle 18. D:n komentajalle kenraalimajuri Aaro Pajarille. Kivennavan Linnamäen kirkko oli ainoa Karjalan sodanaikainen kirkkohanke, joka tuli valmiiksi, ennen kuin Karjalasta jouduttiin uudelleen luopumaan.

Kaikkea mahdollista tukea ja ymmärrystä ”Kirkkoja Karjalaan”-liikkeen ideasta innostunut Aaro Pajari ei suunnitelmilleen saanut. Siitä huolimatta, joidenkin tulkintojen mukaan tuliasemaksikin tarkoitettu, kirkon rakentaminen toteutettiin nopeasti ja salaisesti. Kirkkojen ja seurakuntatalojen rakennus- ja korjaushankkeita oli 1944 meneillään Karjalassa monia. Kivennavalle rakennettava kirkko ei esitelty julkisuudessa. ”Kivennavalle puolustusvoimat rakensivat väliaikaista kirkkoa ja pappilaa, mutta siitä ja Viipurin maaseurakunnan kirkon rakennuspiirustuksista ei saanut kertoa julkisuuteen sotatilaa koskevien määräysten vuoksi.” (*TT Jaakko Ripatti, Paluu Karjalaan ja kirkollinen jälleerakennustyö 1941—1944*)

Kirkon suunnittelija arkkitehti Matti Lampén julkaisi Arkkitehti-lehdessä alkuvuodesta 1944 artikkelin Kivennavan väliaikaisen kirkon ja pappilan rakentamisesta pohjapiirroksin kuvitettuna. Rakennustöiden alusta Lampén mainitsee, että ”toukokuulla aloitettiin vanhalla historiallisella Kivennavan linnamäellä, joka oli valittu uutisrakennuksen paikaksi, entisen palaneen pappilan jäännösten raivaus- ja purkaustyöt sekä perustusten kaivamistyöt. Melkein samanaikaisesti aloitettiin viereisellä peltoaukealla rakentaa hirsikehikko, joka perustusten ja sokkelin valmistuttua siirrettiin paikoilleen.”

Kirkon rakentamisen toteutti asevelityönä 18. D:n rakennuskomppania, jonka komentajaksi 13.2.1943 määrättiin vänrikki Tuure Lehtonen. Rakennuskomppaniolla oli samanaikaisesti kirkon kanssa meneillään

useita muitakin kohteita pääasiassa asevelitaloja, korjaus- ja purkutöitä, Kivennavan äitiysneuvola. Komppaniasta n. 25 miestä osallistui töihin Linnamäellä, jossa paikallisena työnjohtajana toimi rakennusmestari, kersantti Karjalhti. Rakennustarvikkeiden hankkijana ja rakennustöiden johtajana toimi rakennusmestari, sotilasvirikailija Anero, jonka toimipaikka oli pioneeritoimisto.

Kivennavan kirkon rakennustyöt on sotapäiväkirjassa kirjattu aloitetun 17. toukokuuta. Betonivalutyöt työmaalla aloitettiin 5. kesäkuuta. Tukkien ajoa, hirsien, lautojen ja soran ajoa sekä kirkolle että äitiysneuvolaan on tehty heinäkuussa, jolloin päiväkirjaan on 24. ja 26.7. merkitty viholliskoneitten ylilennot. Pappilan tasakannasta on maininta elokuun 6:nä. Elokuun 16. nostettiin 36-metrinen risti paikoilleen ja 27.8. pidettiin kirkon harjannostajaiset. Kirkon rakentamisen aikana vain kerran (2.8.) on merkintä siitä, että kirkon suunnittelija arkkitehti Lampén kävi tarkastamassa rakennustöitä. Viikko 19.-25.9. on käytetty Kivennavan kirkon viimeistelytyöihin sekä sen ympäristön puhdistukseen ja kukkapenkien kunnostamiseen. 26.9. klo 12 pidettiin kirkon vihkiäiset ja heti vihkiäisten jälkeen ensimmäinen jumalanpalvelus.

Vihkimistilaisuus oli juhla. Paikalla oli mm. opetusministeri, piispa, kenttäpiispa ja neljä kenraalia. Kirkko oli täynnä väkeä. Valtaosa vieraista ei mahtunut sisälle kirkkoon, vaan kuunteli ulkosalla kovaäänisten välityksellä juhlaa, jonka aloitti komeasti luutnantti Visapään johtama asemiesorke-

steri. Kirkon vihkimistöimituksen päätyttyä kokoonnuttiin välittömästi jumalanpalvelukseen, jossa esiintyi musiikkirehööri Tihverän johdolla Kivennavan kirkko-kuoro. ”Linnamäen uutisrakennus on mielestäni rakennustaiteellisesti onnistunut ja kaunis työsaavutus”, totesi kenraalimajuri Pajari omassa puheessaan.

Inkerinmaan ikihirsistä rakennetusta Pajarin kirkosta tuli kivennapalaisille tärkeä, yhdistävä kokoonnuttu jumalanpalveluspaikka. Sodasta huolimatta kokoonnuttu jumalanpalvelukseen, häihin ja hautajaisiin sekä rippilasten konfirmaatioon. Alkuvuodella huhtikuussa 1944 kirkossa pidettiin seurakunta kokosi väkeä kauempaakin. Yhteiset kokemukset antoivat toivoa paremmista ajoista. Ei ollut vähäinen senkään vaikutus, että historialliselle Linnamäelle oli pystytetty rakennus, jonka ajateltiin olevan siellä ”aina”.

Pajarin kirkon loppu on hämmäntävä. Jos kirkon osalle oli valmisteltu toimia, joissa kirkko toimi tuliasemana osana VT-linjaa tai varmistaisi Linnamäen puolustuksen, suunnitelmat murenevivat suurhyökkäyksen alettua nopeasti.

Uhtalta siirrettiin kesäkuun alkupäivinä Kivennavalle JR11. Sen 1. komppania sai 10.6.1944 käskyn miehittää taisteluetuvarioasemat Kirkkomäellä ja Linnamäellä. Komppanian päällikkö Mauri Valkonen mien puolustusta valmistellessaan tapasi kirkon pihassa kirkkoherra Autereen, joka lastasi seurakunnan viimeisiä papereita polkupyöräänsä. Joutselän suunnasta kummunneen tykistötulen ja taistelun melussa Autere ja Valkonen kävelivät sisään kirkkoon. Kirkkoherra pyysi, että kirkosta

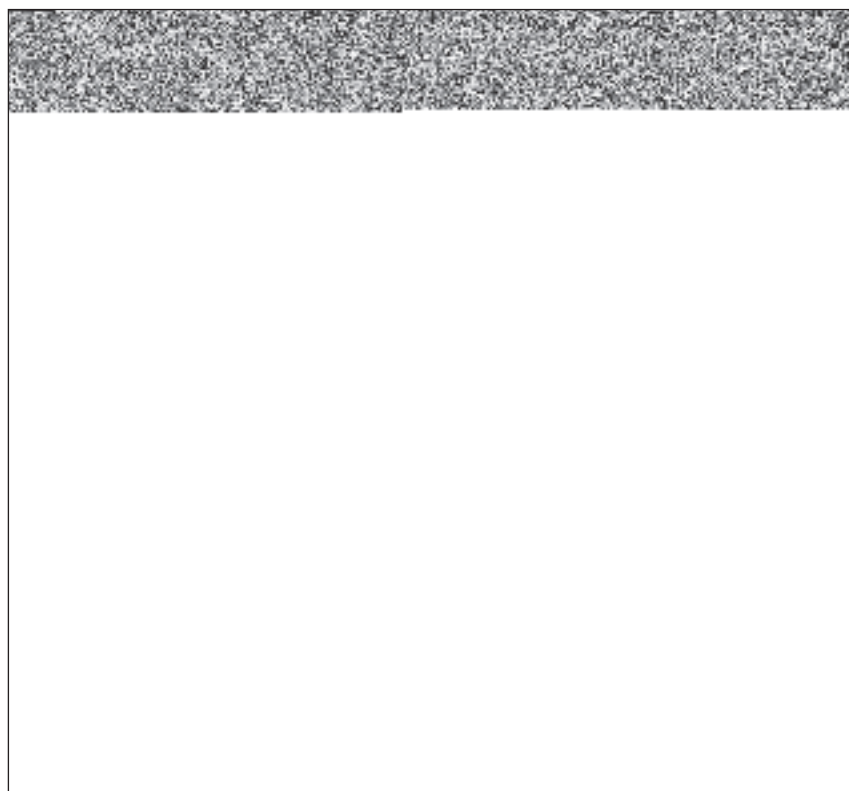
pelastettaisiin taiteilija Savikurjen tekemä Kristus-veistos. Ennen lähtöään kirkkoherra antoi sakastista Valkoselle laatikollisen ehtoollisviinipulloja ja pyysi toimittamaan ne haavoittuneille sotilaille. Illalla Mauri Valkonen sai vielä Aaro Pajarilta puhelinviestin, jossa pyydettiin irrottamaan kirkon ulkoseinässä oleva marmorilaatta. (*Kansa taisteli 6/1977*)

Taistelu Linnamäestä käytiin 11.6. 1944. Puolen yön aikaan vihollinen keskitti jatkuvasti erittäin kiivasta tykkitulta Linnamäkeä vastaan. Vihollisen etenemistä suojaivat palavista taloista nouseva savu ja kesäyöhön laskeutuva sumu. Linnamäen puolustus murtui vihollisen päästessä kirkon ja pappilan kohdalla asemiksi. Oma jalkaväki siirtyi n. 100 metriä kirkosta taakse Ahjärven suuntaan. Kirkko sai useita osumia ja komppanian kirkon kellarissa olevasta komentopaikasta oli luovuttava. Linnamäelle jäivät pst-tykit. (*Sotapäiväkirja JR11/1 kranaatinheitinjoukkue*)

Taistelua käytiin koko yö. Seuraavana päivänä Linnamäen puolustajat vetäytyivät kauemmas omiensa suojaan. Mauri Valkonen kertoo perääntymismatkasta: ”Linnamäeltä päin nousi sankka savu. Otin siihen kompassisuunnan ja verrattuan sitä karttaan totesin, että Kivennavan kirkko oli tulussa.”

Pajarin kirkon aika oli lyhyt. Liitettiin kirkon rakentamiseen millaisia sota-ajan pyrkimyksiä tahansa, sen muisto elää pitkään. Se on yksi lenkki Linnamäen monivaiheisen historian ketjussa.

Raili Mäkelä

Kivennavan uuden kirkon vihkiäistilaisuus ja juhla jumalanpalvelus. Alttarin taustana on säleikköseinä, jossa Linnamäeltä kaadetusta, palossa vaurioituneesta lehtikuusesta tehty risti ja taiteilija, kersantti V. Savikurjen hongasta veistetty krusifiksi.

Kivennavan uuden kirkon vihkiäistilaisuudesta. Kivennapalaiset saapuivat runsaslukuisesti etulinjajoukkojen rakentaman kirkon vihkiäistilaisuuteen 26.9.1943. Parvekkeella asemiesorkesteri ja kuorot. Kirkkosalin rautaiset kattokruunut on taottu sotatoimialueella.

LINNAMÄEN SALAISUUKSIA SELVITTÄMÄSSÄ

Olin käynyt Linnamäellä muutama kerran kotiseutumatoilla. Ihmeemmin en ollut kiinnostunut, maisemat olivat upeat. Oli siinä kookkaita ulkorakennusten raunioita, mäen päällä joku betonihäkkyrä mutta eivät ne mitenkään sävyttäneet. Vuoden 2014 keväällä perinteisellä matkalla kävimme siellä taas, nyt kiersin paikan vähän tarkemmin. Ryhmämme jäsenet ottivat valokuvia, kyykkivät kellariin ja pohdimme jo sen häkkyrän arvoitusta. Sillä matkalla vasta tuli mieleeni se kirkko, mikä sinne jatkosodan aikana rakennettiin, Pajarin kirkko. Uteliaisuuden siemen oli näin kylvetty mieleeni.

Kuluvan vuoden toukokuussa menimme sinne ryhmän kanssa, havaittiin että vuoden aikana oli syntynyt sortuma. Kellään meistä ei ollut tarkkaa kuvaa, mikä kohta rakennuksesta se oli. Siinä vaiheessa keskustelimme Mäkelän Railin ja muutaman muun matkalaisen kanssa, että pitäisi selvittää raunioita tarkemmin.

Olin kuullut monenlaisia tarinoita kirkon rakentamisesta ja sen tarkoituksesta. Sotilaathan rakensivat sen jatkosodan aikana. Olisiko rakentamisessa ajateltu sen mahdollista sotilaallista käyttöä. Siitä on kirjoitettu kahdenlaista tietoa, joidenkin mielestä tämä oli mahdollista. Moni sanoi kuitenkin, ettei missään tapauksessa. Pirkko Kaartisen lehtikirjoituksessa sanotaan, ettei mitään, edes osittaitakaan kellaritilaa rakennuksessa ollut. Mitä enemmän ristiriitaista tietoa sain, sitä uteliaammaksi tulin.

Alkukesästä kävin siellä kahden muun ryhmän kanssa, tutkimme paikkaa edelleen. Havaitimme toisen, isomman sortumakohdan. Se oli valettu kellaritila, jossa oli ulospäin levenevät ikkuna-aukot. Emme osanneet paikallistaa, missä rakennuksen kohdassa se oli, ja liittyikö se kirkkorakennukseen. Selvittämisestä tulikin pakkomielle. Tuskailin, kun en löytänyt piirustuksia, enkä oikein muutakaan tietoa rakennuksesta.

Vihdoin loppukesästä sain Pirkko Kaartisen yhteyden. Hän toimitti minulle gradunsa liitteenä

olevat piirustukset, sekä julkisivukuvat. Lisäksi mukana oli valokuvia rakennuksesta sekä kirkon vihkiäisistä.

Tulostin karjalankartat-sivustolta Linnamäen kartan riittävästi suurennettuna. Siitä näkyivät hyvin mäellä olleet aikaisemmat rakennukset sekä ilmansuunnat. Kirkon ja pappilan pohjapiirustus, maastokartta ja 30 metrin mittakehla mukaan, niin oli kaikki valmista tutkimusmatkaa varten.

Lokakuun alussa pieni tutkimusryhmämme suunnisti Kivennavalle. Linnamäelle nouseva lehtipuukuja oli maastoautolla ajettavassa kunnossa, ja pääsimme ylös entisten ulkorakennusten raunioiden luo. Ylös mäelle nousvalle tielle oli kaatunut puita ja kertynyt ryteikköä. Ilkka kaivoi autosta sahan ja vesurin, huhki hetken ryteikössä, ja niin aukeni tie ylös saakka.

Leirydyimme mäelle ja teimme työnjaon. Minä luin karttaa ja pohjapiirusta, Helena ja Ilkka olivat mittamiehinä ja Terhi (juuret Heinjoella) piirsi mittaustuloksia paperille. Pikkuhiljaa raunioita tutkiessamme ja mitaillessamme alkoi hahmottua, miten päin kirkko oli ollut. Hahmotimme pääsisäänkäynnin, kun löysimme korkealle ristille tehdyn paikan ja selkeän uunipaikan, joka näkyi piirustuksessa pääovien välissä. Niin ratkesi ensimmäinen sortumakohta. Se oli rappusten alla oleva kohta, jossa oli vanhan pappilan kellaritila. Kirkkorakennus ei ollut ihan samassa kohdassa kuin aikaisempi pappilarakennus. Sekin näkyi piirustuksessa. Siinä oli vanhaa ilmanvaihtotorvea, joten ei se voinutkaan olla kirkon alla. (kuva 1)

Ennakkokäsitykseni sortumakohdasta oli aivan eri puolella rakennusta, joten asian ymmärtäminen oli hankalaa. Mutta kun näki ja ymmärsi piirustukset, niin paikat asettuivat kohdilleen ihan itseksensä.

Siinä seisoesamme pääovella, tietäen että kirkkorakennus oli suorakaiteen muotoinen, oli helppo hahmottaa toinen pääty. Siellä sitten oli alttari, jonka

takana sakasti ja arkisto. Sakastin ja arkiston alle oli tehty kellaritila joka siellä edelleen on katoksella peitetty. Lampenin selostuksessa kirkkorakennuksesta on sanottu, että arkistotilan seinät oli valettu betonista, muuten rakennus oli puinen. Ja siinähan sitä seisoo edelleen, pätkeä seinää. Näin selvisi myös pystyssä olevan betonihäkkyrän arvoitus. (kuva 2)

Muutama metri pääovesta keskellä rakennusta oli kummalliset rautaiset vempaimet, ja niiden merkitys selvisi minulle vasta jälkikäteen. Kirkon sisäkuvia katsoessani tajusin, että siinähan oli parvi. Rautavempaimet olivat tukia pilarille joka kannatti parvea. (kuva 3)

Näin olimme saaneet mitattua ja piirrettyä kirkon paikan. Sitteen oli pappilan vuoro. Etsimme merkkejä seinistä ja kulmista. Ja taas mitattiin ja piirrettiin. Pappila asettui helposti paikalleen, vaikka ei kesällä käydessä osannut ollenkaan ajatella, mitä siinä oli ollut. Iso monttu, jossa valettu seinät ja ulospäin levenevät ikkuna-aukot, sijoittui pappilan vasemmanpuoleisen kulmahuoneen alle. (kuva 4)

Olimme saaneet mittaustyömme päätökseen, Terhi piirsi puhtaaksi mittaustulokset. Saamamme mitat täsmäsivät piirustuksiin ja muihin kirjallisuudessa esiintyviin tietoihin rakennusten koosta. Mielestäni kirkon alla ei voinut olla mitään puolustustarkoituksiin viittaavaa. Pappilan alla oleva kellari mielestäni sopisi jonkinasteiseen sotilaalliseenkin tarkoitukseen. Sen ikkuna-aukot oli suunnattu Polviselkää kohti, josta vihollinen tuli. En sulkisi pois mahdollisuutta, etteikö sitä olisi otettu huomioon rakennusta suunniteltaessa. Mutta kirjallisuudessa mainitut konekivääripesäkkeet voisivat paremminkin olla siinä Linnamäen rinteessä, jossa on bunkkereita jäljellä. Tähän tulokseen tulin Linnamäen salaisuuksia selvittäessäni.

Meillä oli loistava työryhmä. Kiitos kaikille osallistuneille. Helena, Terhi ja Ilkka.

Raija Levo

Kuva 1: Romahtanut osa kirkon sisäänkäynnin kulmassa vanhan pappilan sokkelin alla

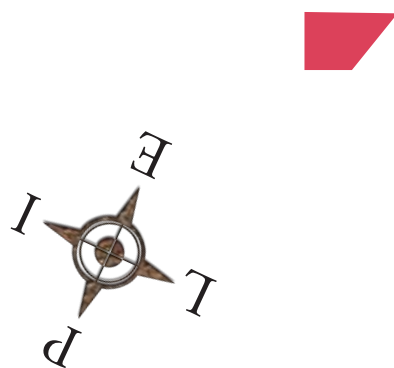
Kuva 2: Tutkimusmatkailijat Helena, Terhi ja Raija, oikealla Ilkan autto. Keskellä takana näkyvät betonipilarit ovat olleet osa arkiston seinää. Piirroksista näkyy, että romahtanut osa on Pajarin kirkon läntisessä kulmassa ja arkiston seinän betonihäkkyrä itäisessä kulmassa. Romahtaneen osan kohdalta betonihäkkyrä hyvin näkyy, joten kirkon koko ja muoto ovat paikan päällä selkeästi havaittavissa.

Kuva 3: Kirkon parven tukipilarien kannattimet

Kuva 4: Pappilan itäisen nurkkahuoneen kellari ja ulospäin levenevät ikkuna-aukot. Paikan päällä myös pappilan sijainti on karttaan punaisella merkittyjen kolmen kulman avulla todettavissa.

MARTTA-NUKEN TARINA

Martta-nukketuotannon Pipsanuket ”syntyivät” Suomeen jo 1920-luvulla: Tämä hymyilevä nukke oli helppo tehdä kotona, kunhan vain osti tehdasvalmisteisen pään. Päät maalattiin käsin, ja jokainen tekijä piirsi tekemäänsä yksilöön jonkin erilaisen kiharan, niin että voi tuntea ”oman lapsensa” vuosikymmenien päästä – kuten tarinamme nukeenkin kohdalla tapahtui. Sotien aikana, jolloin kankaasta oli pulaa, tehtiin vartaloit jopa paperikankaasta ja täytteenä käytettiin sahajauhoa.

Meidän yhdistyksemme (Entiset Kivennapalaiset) Marttanuken tie on ollut pitkä, täynnä iloisia ja surullisia muistoja. Hän ilmestyi noin 80 vuotta sitten joulupukin kontista erääseen pieneen kotiin suuressa kaupungissa. Siellä hän hymyili urheasti pienen Kaijan ilona sodan aikana pommi-suojassakin. Lapsi sieppasi nukeen kainaloonsa aina kun oli juostava äidin ja veljen kanssa kellariin.

Mutta eräänä syyspäivänä saapui suru onnelliseen kotiin. Siitä Martta-nukke itse myöhemmin

lauoi (niin hiljaa, että vain lapset ja lapsenmieliset voivat sen kuulla):

”... äitini tuo pikku Kaijanenän pubki suukotteli, kolmevuotiaaksi eli Sitten lensi, sanottiin, enkelinä taivaisiin.

’Herran terttu, taivaan laina’ sanoit isomummo. Aina minut nähdessään ratkesi hän itkemään. Siksi niin kuin sattumalta jouduin kaappiin silmän alta. Yksin täällä istuissain muistan suukot poskillain”.

Kun monen vuosikymmenen jälkeen lensi isoäitikin taivaisiin, tyhjensi reipas jälkipolvi vauhdilla kaapit ”romusta”. Satuun paikalle ja pelastin roskakuormasta kaksi nukkea Martan ja Maijan. Ajanhammas tai ehkä joku koiranpentu oli jyrsinnyt molempia melkoisesti. Martta-paralla oli enää yllään tuskin rihman kiertämää.

Maija-nukke löysi pian kodin pikku-Kaijan serkun Kertun luota Kurusta. Martta-nuken puolestaan otti parannellakseen yhdistyksem-

me sihteeri Kerttu-Liisa, joka osasi ommella ja parantaa. Niinpä hän ompeli Martalle aidon Martta-puvun ja sievät alusvaatteet. Pahoin vaurioituneen jalankin hän osasi lääkittää ihan uuden veroiseksi. Ja Martta-nukke hymyili taas kaikille.

Karjalatalolle etsittiin tuolloin erään perinnekurssin näyttelyyn karjalaisia evakkoon liittyviä esineitä. Vein sinne Martta-nuken, olihan Kaijan äiti Helena kivennapalainen, vaikka ennen sotaa Helsinkiin muuttanut.

Näyttelyn aikana hyvähyi Marttaan sihteerimme Helena, jolle nukke lahjoitettiin. Onnellinen Martta kirjoitti uusille vanhemmilleen ”Mammalle ja Papalle” hellyttävän kiitoskirjeen, joka on säilynyt, vaikka koti hajosi jälleen. Mamma ja Pappa näet muuttuivat pari kolme vuotta sitten myös enkeleiksi. Taas odotti Martta-nukke monta monta kuukautta pimeässä, nyt tosin sievässä mekossaan kauliassa laatikossa. Sieltä hänet löysi Helenan veli Kyösti ja lahjoitti pienen kiertolaisen yhdistyksemme naisten hoivaan toivoen että Martalle löytyisi vihdoinkin pysyvä koti.

Pipsa ensi kertaa Kari-sedän syllissä Karjalatalolla. Kuva Tarja Sandvik.

Yhdistyksemme huolehtiva Tarja-täti alkoi tosissaan hakea Martalle turvapaikkaa, kuulutti jopa Kivennavan Facebook-ryhmässä.

Todellisuus on joskus taruja ihmeellisempi. Kun rupesin etsimään nukea tai hänen pikku-äitinsä Kaijan ja Kari-sedän

sukujuuria, löysin ”kolmannen asteen” yhteyden. Kaijan isoisä Olli on kotoisin samasta Kivennavan kylästä kuin Karinkin isovanhemmat. Ehkä esi-isät ja esiäidit ovat ennen vanhaan samoilla seuduilla pyörineet joulukuusen ympärillä ja laulaneet ”Lapset istuu ikkunalla, aik’ on pitkä oottavalla, puhe tähtiin saa...” Nyt voidaan siis joulusatuna kertoa, että satelliittijoulutähti on johtanut Marttanuken kotiin.

Helli Taponen

Tässä tarina, miten Pipsa-nukke päätyi uuteen kotiin Espooseen: Huomasin, että Kivennavan Facebook-ryhmässä oli ilmoitus siitä, että Martta-nukke etsii pysyvää kotia. Keskustelin vaimoni Pirkon kanssa, josko voisimme ottaa Martta-nukke Pipsan meidän kotiimme. Pirkko sanoi minulle, että mene heti hakemaan Pipsa meille asumaan. Niinpä kiirehdin Karjala-talolle hyvissä ajoin, ettei kukaan ehtisi viedä Pipsa-nukke.

Terveisin Kari-setä ja Pirkko-täti

ENTISET KIVENNAPALAISET 65 VUOTTA

Entiset Kivennapalaiset -yhdistyksen 65-vuotissyntäreitä vietettiin lokakuun 4 päivänä Helsingin Karjalatalolla. Tarkoitus oli juhlia vain perhepiirissä, mutta Sortavalasali täyttyi kutsuvieraista ja ystäväistä. Karjalan Liiton varapuheenjohtaja Eevaliisa Kurki oli tullut jakamaan KL:n myöntämät ansiomerkit. Hopeisella merkillä palkittiin Eeva Korjula, pronssisen saivat Seppo Henttinen, Seppo Määttänen, Veijo Pimiä ja Tarja Sandvik. Harrastusmerkin saivat Kari Hopponen ja Kyllikki Torkkel. Samassa juhlassa kutsuttiin Ilona Latomaa yhdistyksen kunniajäseneksi.

Yhdistystoiminnan alkukymmenistä kertoivat Eeva Korjula ja Helli Taponen. Eeva kuvasi sodan jälkeistä aikaa, jolloin v. 1950 yhdistyksemme perustettiin. Vaatteista ja mones-

ta ruokatavaroistakin oli vielä puutetta. Juurettomuus ja tulevaisuuden pelko puristivat karjalaiset hakemaan toistensa seuraa. Näin alkoivat syntyä paikalliset kotiseutuyhdistykset.

Helli puolestaan kertoi valkokankaalle heijastettujen valokuvien henkilöistä. Nämä rupesivat elämään nostaen mieleen monta mukavaa ja haikeatakin muistoa. Siinä he istuivat Ainot ja Antit ja Arvit ja Lemmit, Toivot ja Jennyt, Emmit, Kaisat ja Kertut, kukin aikanaan oman ”poloskansan” huolella hoitaneet. Jokaista teki mieli kiittää, jokainen heistä olisi laulun arvoinen.

Eevaliisa Kurki toi Liiton onnittelet sekä teoksen liiton toiminnasta, Kivennapa-Säätiö muisti rahalahjalla. Kivennapaseuran puheenjohtaja Kyösti Pulliainen

lahjoitti sisarensa Helena Viilon arvokkaan Tuuterin kansallispuvun sekä tätinsä Anna Pulliaisen Kivennavan savakkopuvun. Puvut on tarkoitettu käytettäväksi meidän juhlistamme, ei myytäväksi.

Veijo Pimiä esitelmöi Ilmari Pimiästä, joka aikanaan oli aktiivisesti mukana toiminnassamme. ”Vunukka-ikäiset” tytöt Inka ja Jenna esittivät pari laulua ja Juho soitti pianoa. Hän oli ensi kertaa opetellut soittamaan myös Karjalaisen laulun, joka menikin melkoisella vauhdilla.

Salin kaunis koristelu ja runsas kahvipöytä leivonnaisineen lisäsivät osaltaan kotoista ilmapiiriä. Kellään ei tuntunut olevan kiire ulos pimeään lokakuun iltaan.

Helli Taponen

Entisten Kivennapalaisten toimintaa

Jäseniä yhdistyksessämme on 120, heistä yli 80-vuotiaita on 36. Tänä vuonna olemme saaneet yhdeksän uutta jäsentä. Yhdistyksemme vakiintunutta toimintaa vuosikokouksen ja kevätretken lisäksi ovat tarinatilaisuudet Karjalatalossa: virpoiset, syystapaaminen ja pikkujoulu. Tarinatilaisuuksissa käy 20-30 henkeä. Pidämme yhteyksiä jäseniimme myös muistamalla heitä onnittelekortilla tai -käynnillä syntymäpäivinä

Yhdistyksen toiminnasta ja tapahtumista viestimme jäsenkirjeellä, Karjala-lehdessä sekä sähköpostilla niille jäsenille, jotka ovat ilmoittaneet sähköpostiosoitteensa.

Kotisivut, www.karjalanliitto.fi/entisetkivennapalaiset, toimivat ajantasaisena kanavana ja niiden kautta olemme saaneet monta uutta jäsentä.

Uutta pohinää toimintaan ovat tuoneet sukututkimuspiiri ja Facebookin Kivennapa- ja Kivennavan sukututkimus-ryhmät. Sukututkimuspiiri kokoontuu Helsingin vanhassa postitalossa, kirjaston ryhmätyötilassa. Tapaamisissa on ennalta sovitte teema ja sukututkimuksen ja sukuseurojen aktiiveja usein alustajina. Lokakuussa osallistuimme yhdessä Kivennapaseuran kanssa Kuulutko sukuuni -tapahtumaan Vantaalla.

Tarja Sandvik

Entiset Kivennapalaiset ja Kivennapaseura osallistuivat Suomen suurimpaan 16. kerran järjestettyyn ”Kuulutko sukuuni”-sukututkimustapahtumaan Vantaalla 10.-11.10.2015. Tarjolla oli apua ja neuvontaa juurien etsintään sekä Kivennapa- ja Karjala-aiheista kirjallisuutta. Kuvassa vasemmalta Seppo Henttinen, Tarja Sandvik, Raija Levo ja Ilkka Puhalainen. Kuva Vesa Sandvik.

SUOME MARSALKKA SIIRANMÄEL 1943

Enneko lähetti Ylämäest Alamäkee mie aattelin käyvä Kokkomäel sekä Riukamäel ja ”Suokkaan Hessuu tervehtimäs”. Riukamäen puukeinus mie uhmapäisen tyttöläpsen kiikuin täyttä ympyrää ja pää alaspäin näin taivaan ja tienoot. Ei pelko päätä pakotant ja keskipakovoima pit jalat kiikkulauvas. Kohta mie näin jot mäet on metsittyneet eikä sielt mittää nää. Mie käännyn takasii siint kohast mis myö nähti Mannerheimi ko hää kevväl -43 käi puolustuslinjoi tarkastamas.

Hää tul Suokkaalt päi Kokkomäkkee alas Ylä-Seppäse suuntaa ja ol nii ylväs, pitkä ja komia jot

minnuu iha heikotti syvänalast ja huippas ko mie häntä katsoin. Häne perästää tul tusina verra korkeita sotaherroi mil ol leijonaa ja tähtee kauluksis ja kalunaa olkapääl ja hihansuis. Eveliinaha se hoksas, jot männää marsalkalt pyytämää nimikirjotusta ko sotapojat sannoit jot hää on tulos. Mie olin ielimäisen vieraskirja kääes sitä ylipäälliköl tarjoomas. Kyl hää yskän ymmärs, hymmyil lämpimäst ja roikkas kätträ meil kaikil. Meitä ol Hilma- ja Liinatät, Jaakko, mie, Kyösti ja Helena. Atjutantti anto hänel kynän ja hää käi maastoauton etupenkil istumaa ja kirjottammaa ja kysy miult: ”Miten pitkälle kevytyöt täällä ovat ehtineet?”

”Kaik muut viljat on maas, peruna on viel panematta” mie kerkiäst vastaamaa. Sillaikaa ko Marsalkka kirjotti nimejään ni yks korkija sotaherra otti meist valokuvan, Suome Marsalkast ja miust! Ko Liina-tät ol saant Mannerheimi nimikirjotuksen ni hää kysy: ”Haluaako joku muukin antaa nimikirjoituksen?” ”Tää on niin kattava nimi, että se riittää” kuului vastaus muilta upseereilta. Ensittäihä tää seurue tul Alamäkee ja seitsemän mustaa autoo pyssähty tienristil. Liukkose Aili ol vastanteos heijä kujan takan ja näk seuruen, ja Painilaisen Aino ja muut Alamäen nuoret tulliit tien poskee harvinaista vierasta

katsomaa. Linnoituksii katsellesaa Mannerheimi näk pellavaa kitkemäs Painilaisen Annin, Linnan ja Hannan ja tek heil kunniaa! Hää arvost karjalaista naista, mikä uskals tulla rintama lähel jälleenrakentammaa. Toist upseerit seurasiit Marsalkka esmerkkiä ja vettiit kätträ hönörii. Ol se komijaa katsella ja tuntu hyvält. Sit ko vuotta myöhempää jouvutii lähtemää evakkoo, ni minnuu junamatkalkii kaikers, ko en olt saant toimeks kirjottaa Marsalkan atjutantil ja kyssyy, kuka sen valokuvan otti. Eihä niil herroil ennää oo aikaa vastata tällasii kysymyksii, mie aattelin. Raamilo oisin pant, mut onha se mielen vilminauhal ijät kaiket.

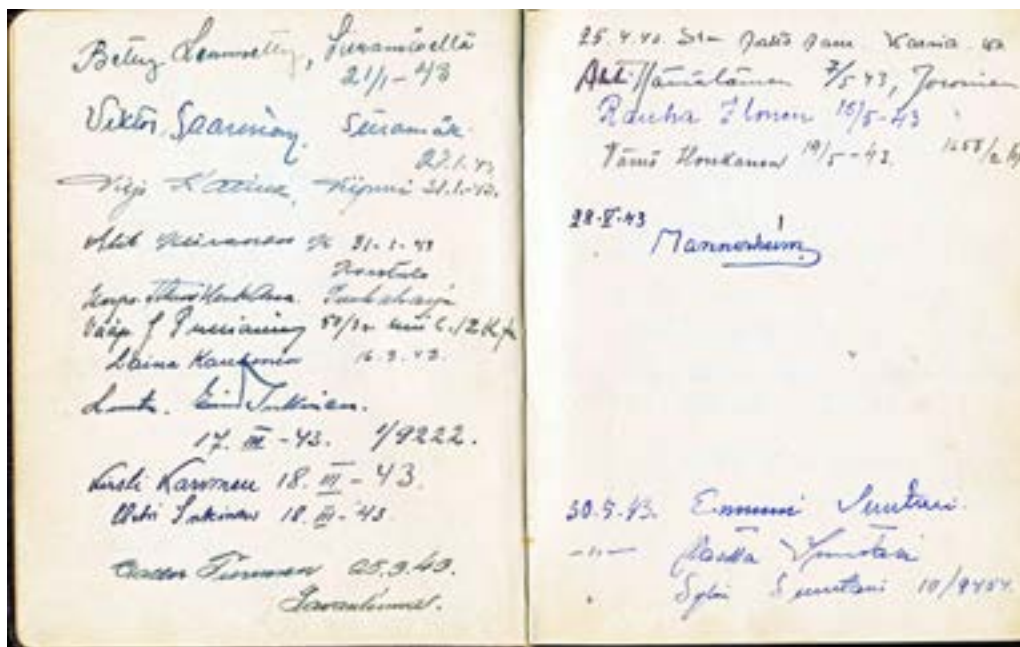
Tää muisto tul mielehein ko tulin Kokkomäelt.

Kerttu Lemmetty (1923-2008) kirjoitti tämän 30.7.1993, osallistuessaan ensimmäisiin sodan jälkeen nykyisellä Kivennavalla pidettyihin Kivennavan kihuihin.

Muistan hyvin tämän tilaisuuden, olin viimeistä päivää viisivuotias. Minulle on myöhemmin kerrottu, että Marsalkalle tarjottiin puhdasta sivua, mutta hän halusi kirjoittaa siihen missä oli seuraavan nimen paikka. Seuraavillekin tarjottiin puhdasta sivua, mutta halusivat ja kirjoittivat nimensä samalle sivulle.

Tuota nimikirjoitusta katsellessani muistan elävästi hänen kädenpuristuksensa, ei siihen aikaan lapsia usein kätelty. Muistan myös Marsalkan auton, joka seisoi maantielä talomme kohdalla. Sen katto oli käännetty alas avoautoksi. Käteltyään meidät Marsalkka istahti etuistuimelle, missä hän hansikaslokeron kohdalta veti kirjoitus-alustan (vai vetikö oven avannut adjutantti?), kirjoitti hitaasti ja tuloksena oli täysin samanlainen nimikirjoitus kuin hänen päiväkäskyissään ja muissa dokumenteissa vuosikaudet.

Kyösti Pulliainen

Mannerheimin nimikirjoitus Pulliaisen vieraskirjassa

Pulliainen talo

Tässä artikkelissa mainittu Mannerheimin silloin käyttämä auto oli todennäköisimmin vuoden 1941 Mercedes-Benz 770 Grosser Mercedes W 150 "Offener Tourenwagen"-neliovinen Hitlerin hänelle 16.12.1941 lahjoittama avoauto. Mannerheimin auto oli panssaroitu (mm. erikoisvahvistettu piener miinat kestävä lattia, 22 mm vahvuiset käsiaseiden luodit kestävät lasit, joiden peitteeksi voi käsin kiertää teräslevyt, takaistuimen takana panssaroitu levy) ja sen omapaino oli 3450 kiloa. Autossa oli 8 sylinterinen suora turboahdettu moottori, tilavuudeltaan 7655 ccm. teho ahtimella 230 hv, ilman ahdinta 170 hv Akku oli jo tuolloin 12 V 75 Ah, jarrut olivat tehostetut. Kaikkiaan voidaan sanoa, että auto oli parhaita, mitä silloin rahalla saattoi koko maailmassa saada.

Toinen mahdollisuus olisi yksi kolmesta vuoden 1942 Steyr 1500 A/02 Kommandeurwagen Kfz 21 maastoautosta, jotka Hitler lahjoitti Mannerheimille 4.6.1942 tämän 75-vuotissyntymäpäivänä Ruokolahdella. Kun tässä kyseessä oli isojen mustien autojen jono, kallistun ensin mainitun kannalle.

Mannerheim oli tunnettu siitä että hän piti laadukkaista autoista

ja kauniista naisista. Hänellä tiedetään olleen käytössään toistakymmentä autoa, joista osa on entisöity ja säilytetty jälkipolville. Mannerheimilla oli omistusajoneuvonsa lisäksi viran puolesta Puolustusvoimien ja Tasavallan Presidentin kanslian rekisterissä olleita autoja.

Jatkosodan aikana Mannerheimilla oli kolme autoa, vuoden 1937 Mercedes-Benz, 1938 Packard ja tämä 1941 Grosser Mercedes, joissa kaikissa oli sama rekisterinumero SA-1. Viime mainittu oli kuitenkin Mannerheimin oma auto, mikä aika tavalla hämentää rekisterinumeron yhteyttä omistussuhteeseen! Grosser Mercedes myytiin 1940-luvun loppuilla Ruotsin kautta Amerikkaan. Grosser Mercedesin täydellinen entisöinti valmistui Kaliforniassa kesällä 2014 ja auto voitti luokkansa entisöintipalkinnon Pebble Beachin Concours d'elegance kilpailussa.

Cingiz Safiulla

Lähteet: Cingiz Safiulla: Mannerheim ja kulkuneuvot. Ajoneuvojen ja asioiden taustoja sekä 4.6.1942 tapahtumat. www.kustantajalaaksonen.fi

Anssi Juutilainen - Juha Koivulah-tti: Mercedes 770, Geisir Oy, Lahti.

Näyttely ”Mannerheim maalla, merellä ja ilmassa” järjestettiin Mannerheim museolla 12/2014 -05/2015. Sen kohokohtana oli erilliseen vitriiniin sijoitettu Mercedes-Benz 770:n pienoismalli suhteessa 1:18. Auton valmisti tunnettu pienoismallirakentaja Eero Kumanto käyttäen pohjana Signaturen samassa mittakaavassa ollutta metallipienoismallia. Tätä täydentämällä lopullinen 770 valmistui 300 työtunnin ja lukuisten 3D- ja fotoaususteekniikalla tehtyjen tulostusten jälkeen. Vaikka tästä tyypistä 770 on maailmalla tehty lukemattomia pienoismalleja, ei yksikään yllä läheskään siihen lopputulokseen, mihin Kumanto päätyi.

Kuvassa Mannerheim museon Mercedes-Benz 770 pienoismalli 1:18 mittakaavassa. Sen pituus on 33 cm. Auto on niin tarkka kopio alkupeäisestä, ettei niitä voi erottaa toisistaan ainakaan valokuvissa. Myös värimalli on saatu tehtaalta ja siten lokasuojat ovat mustat, kori tummansininen. Pienoismallin on kuvannut Kirsi Yläpelto.

TATTIPORTTI-YSTÄVÄT KIHUAA, MATKUSTAA, SOUTAA JA "KIRJAILEE"

Polviselän ja Tirttulan kylien kyläkerho Tattiportti-Ystävät on perustettu 2003 Kivennavalla syntyneille, heidän jälkeläisilleen, tuleville sukupolville ja muille kiinnostuneille. Karjalaisuus, omat sukujuurit ja leppoisaa kanssakäymistä on tuonut mukaan uusia nuorempia henkilöitä toimintaan. Tapaamme Kivennavan kihulla ja matkoilla sekä somessa.

Tattiportti kirjoja. Ensimmäisen Tattiportilla tavataan -kyläkirjan ympärille perustetun Tattiportti työryhmän päävastaavissa olivat Helli Taponen, Anneli Ilonen ja Annikki Paavola. Apuna oli runsas taustajoukko haastattelijoita ja kirjoittajia. Monipuolinen kirja valmistui joulukuun 1999.

Toisen Tattiportilta evakkoon -evakkokirjan vuoro oli 2011. Kirjassa on 30 henkilön kokemuksia ja tunteita evakkomatka- lähdöstä kerran tai kahdesti. Puolet tarinoiden henkilöistä kirjoittivat itse tai lähiomaisen avustuksella. Toisen puolen haastattelivat ja kirjoittivat Liisa-Marjatta Pietinen ja Ilkka Puhalainen.

Kolmas työnimeltään Muisto- ja Tattiportilta -muistelukirja on suunniteltuasteella. Toivotaan runsaasti valokuvia, kirjoituksia, tarinoita, runoja. Kuvauksia perhe- ja juhlapyhien vietosta, yritystoiminnan jatkamisesta sodan jälkeen, elämän kulku ja kylät tänään.

Kivennavan matkoja. Kotiseutumatkot ovat suuntautuneet omien kylien lisäksi Kronstadtin, Pietariin, Konevitsalle, Lintulaan ja Pyhäjärvelle. Matkoillemme on osallistunut porukkaa yli kylärajojen ja useilla on muihin kyliin suku-yhteyksiä. Seitsemäs Kivennavan matka on suunnitella 5.-7.5.2016.

Matkoja on ollut järjestämässä Polviselän sukua edustava puheenjohtaja Erkki Ahtiainen, Tirttulan sukuun kuuluva sihteeri Liisa-Marjatta Pietinen ja sukututkimuksen saloihin perehtynyt Tirttulan pojapoika Ilkka Puhalainen.

Kirkkovenesoutu. Kolmena kesänä on ollut mukana evakkovenekunta Mommilanjärven sovelussa. Kivennavan Ahkeran punaisissa paidoissa edustimme Kivennapaseuraa.

Liisa-Marjatta Pietinen

NETTISIVU:

www.tattiportti.nettisivu.org,

FACEBOOK: Tattiportti-Ystävät

ILMOITUKSIA:

* Tattiporttimatka 5.-7.5.2016 Kivennavalle

* Muistoja Tattiportilta -kirja aineistoon kerätään valokuvia, kirjoituksia, tarinoita ja runoja. Kuvauksia perhe- ja juhlapyhien vietosta, yritystoiminnan jatkamisesta sodan jälkeen, elämän kulusta ja kylät tänään.

Kivennavan Ahjärveltä Kangasalle

Kivennavan Ahjärven kylässä oli ennen talvisotaa 103 taloa ja noin 500 asukasta. Ahjärvellä toimi vireä vuonna 1902 perustettu WPK. Palokunnantalo oli paikka, mihin kyläläiset kerääntyivät erilaisten harrastusten piiriin. Vuosikymmenien aikainen maaseudulle ominainen yhteisöllisyys säilyi sodan jälkeen Kivennavalla Kangasalle asettuneet ahjärveläiset aloittivat säännölliset kokoukset toistensa kodeissa.

Kivennavan Ahjärveläisten Karjalaisten Kannatusyhdistys r.y. perustettiin 3.7.1949. Sotaa edeltäneen paikallisen manttalikunnan ja WPK:n varat luovutettiin kannatusyhdistykselle. Tämä pääoma mahdollisti toteuttaa hankkeen yhdistyksen omasta paikasta toimintaansa varten. Ahjärventalo valmistui omalle tontille Kangasalan Vesijärven rantaan vuonna 1953.

Talon valmistuttua oli paikka kokoontua ja harjoittaa myös pienimittaisia vuokraustoimintaa. Tapaamisissa ukot iskivät tarinaa ja naiset huolehtivat tarjoilusta. Nykyisin toiminnassa olevat 50-luvun lapset olivat mukana pikkujouluissa laulaen ja runoja lausuen. Lasten säännöllinen mukanaolo omalla talolla juurrutti heihin pysyvän karjalaisuuden.

Ensimmäisen sotien jälkeisen matkan Ahjärvelle teki pieni ryhmä vuonna 1957. Matkaan sisältyi runsaasti jännitystä ja riskien ottoa, kun kuljettiin kielletyillä alueilla. Näitä matkoja tehtiin useita vielä 1960-luvun alkupuolella. Monien ahjärveläisten nykyisillä kotipihoilla kasvaakin runsaasti kotitahvilta siirrettyjä, nyt täyteen mittaan kasvaneita puita ja viherkasveja. Vuoden

Ahjärventalon pihassa Markku Henttinen, Ritva Ulmanen ja Mirja-Liisa Sulander.

1991 jälkeen on kotiseutumatkoja tehty yhdistyksemme toimesta lähes vuosittain.

1980-luvun lopulla tuli ajankohtaiseksi kyläkirjan toimittaminen, joka 1990-luvulla otettiin yhdistyksen toimintasuunnitelmaan mukaan. Kirjatoimikunta (Anneli Hakkarainen, Lempi Pyykkö, Olavi Sallinen, Lauri Huuhtanen ja Markku Henttinen) aktivoitui vuonna 2000. Yhdistyksen pitkäaikaisen puheenjohtajan Unto Pyykön 60-90-luvuilla keräämää aineistoa käytettiin yhdessä muilta ahjärveläisiltä saadun materiaalin lisäksi. Kyläkirja valmistui joulukuun 2002. Unto Pyykkö keräsi myös laajan haastattelumateriaalin ahjärveläisiltä 80- ja 90-luvuilla. Lähes 30 C-kasettia käsittävän äänitemateriaalin digitointi ja literointi aloitettiin vuonna 2012 Kivennapasäätiön tuella. Materiaali mahdollistaa monipuolisen hyödyntämisen sellaisenaankin julkaistuna yleiseen käyttöön.

Kotikyläkirjan valmistumisen jälkeen yhdistys aktivoitui muutenkin. Talo liitettiin kunnallistekniikan piiriin vuonna 2007,

talon ylä- ja alapohja sekä seinät lisäeristettiin. Uudistettu keittiö ja WC-tilat saatiin käyttöön kesällä 2008. Talon vuokraaminen oli nyt ajanmukaisena mahdollista ja käyttö lisääntyikin. Samalla jäsenistö selvästi aktivoitui ja uusia jäseniä liittyi mukaan toimintaan.

Ahjärventalon kustannukset katetaan piirakkataloilla ja niiden tuotteiden myynnillä, tilojen vuokraamisella lähinnä perhejuhlien ja ulkopuolisten yhdistysten tarpeisiin ja järjestämällä ruokajuhla- ja kahvitarjoiluja. Osallistumme myös eri tapahtumien myyjäisiin ja pidämme piirakantekokursseja halukkaille.

Alkuväestä loppusyksyyn ajoittuvalla jaksolla kokouksumme Ahjärventalolle kahden viikon välein talkoiden, vapaaehtoisten tapaamisten ja keskusteluiden puitteissa. Olemme aloittaneet myös karjalaisuuteen liittyvien teemailtojen järjestämisen. Vuodesta 2009 alkaen olemme vuosittain järjestäneet Ahjärventalon piha-alueella suosittu yhteislaulutilaisuudet.

Vuoden 2016 apurahat

Kivennapa-Säätiö jakaa apurahoja entisen Kivennavan kunnan asukkaiden ja heidän jälkeläistensä henkisten, sosiaalisten ja taloudellisten pyrintöjen tukemiseksi sekä alueeseen liittyvän karjalaisuuden vaalimiseksi.

Kivennapa-Säätiön alarahasto Antti Paasosen rahasto jakaa apurahoja säätiön julkaisu- ja toiminnan tukemiseksi sekä yksinäisten vanhusien avustamiseksi.

Apurahoja voidaan myöntää myös muille yhteisöille tai henkilöille, jotka toimivat em. päämäärien hyväksi.

Hakemukset, joista tulee ilmetä eriteltyinä apurahan käyttösuunnitelma, on lähetettävä 7.3.2016 mennessä säätiön asiamiehelle Kari Hopposelle Kokontie 16 M 8, 04200 Kerava, p. 050 68489. Lisätietoja: <http://www.kivennapasaatio.net>. Hakulomakkeen voi tulostaa em. sivuilta.

Kivennapa-Säätiön hallitus

Kivennapa-Säätiön koollekutsuun Kivennapalaisten yhteisöjen Kivennapa-hankkeiden suunnittelutapaamiseen 28.11.2015 osallistui 15 henkeä Kivennapa-Säätiöstä, Kivennapaseurasta, Kirkonkylän ja Konnun kyläyhdistyksestä, Kivennapa.fi-domainin ylläpidosta, Entiset Kivennapalaiset ry:stä, Kivennavan Ahjärveläisten Karjalaisten kannatusyhdistys ry:stä, Tattiportti-Ystävästä, Kivennavan Kirjavaisten Sukuseurasta ja Sukuseura Skytystä. Neljä yhdistystä oli *force majeure* syistä estynyt osallistumasta mutta saavat pöytäkirjan ja ovat jatkossa mukana.

Tavoitteena oli edistää näiden yhteisöjen verkostoitumista niin, että olisi tiedossa kaikkien muidenkin konkreettiset tavoitteet ja suunnitelmat. Yhteiseksi kärkihankkeiksi todettiin mm. yhteistyö kotiseutumatkojen järjestämisessä, yhteinen ilmoitustaulu

Kivennapayhteisöt verkostoitumassa

ja yhteisöjen yhteystietojen listaus ja ylläpito Kivennapaseuran nettisivuille, aineistojen digitointi, tallennus ja saaminen yhteiseen käyttöön.

Kivennapaseura lupautui ottamaan koordinoitavastuuta kärkihankkeiden edistämässä ja kehittämässä projekteiksi. Koska seuran ja sen uuden puheenjohtajan ja hallituksen voimavarat eivät riitä kaikkeen, myös muita on saatava rinkiin. Erityisen tärkeää olisi löytää joukoistamme nörttejä avustamaan mm. digitointi- ja yhteinen ilmoitustauluhankkeissa. Lisätietoja: levoraija@gmail.com

Neljässä ryhmässä käytyjen keskustelujen yhteenvedon esitteli Kivennapa-Säätiön hallituksen varapuheenjohtaja Marja Halme. (kuva Kyösti Pulliainen).

Uljas Kiurun Kivennapa-aineisto on nähtävillä Lammin kirjastossa

Me kivennapalaiset muistamme Uljas Kiurun Kivennavan paikallishistorian ja kotiseutuperinteen tallentajana ja esiin tuojana, kirjailijana, kihujen järjestäjänä sekä kotiseutumatkojen johtajana. Uljas Kiuru oli Kivennapaseuran puheenjohtajana vuosina 2000 – 2002. Uljaksen kotiseutukokoelma, joka käsittää aineistoa sekä Lammilta että Kivennavalta, on säilytettävänä Lammin kirjastossa, joka on nykyään Hämeenlinnan kaupunginkirjaston yksi toimipiste. Kokoelman omistaa Hämeenlinnan kaupunki.

Kokoelman Kivennapaa käsittelevät monet osat ovat olleet esillä aiemmin mm. Kivennavan kihuilta erilaisissa näyttelyissä. Kokoelma sisältää Uljas Kiurun kirjojen käsikirjoituksia ja kirjo-

ja varten koottuja lähdeaineistoa. Tämä lienee monelle kokoelman kiinnostavin osa. Kokoelma sisältää myös runsaasti Kivennapaan, kivennapalaisuuteen ja Kivennapaseuraan liittyviä eri muodossa olevia artikkeleita. Iso osa artikkeleista on lehtileikkeitä. Aineistossa on valokuvia kihuilta ja kotiseutumatkoilta. Vanhemmat valokuvat ovat pääsääntöisesti kopioita. Lisäksi aineistossa on paljon Karjala-lehden ”Vanhat valokuvat kertovat” -palstan Kivennapaan liittyviä valokuvaleikkeitä.

Pääosa Lammin kirjastossa olevasta aineistosta on jalostunut Uljas Kiurun kirjalliseksi tuotannoksi. Niteitä kertyi kaikkiaan 41 arkistoitua kappaletta. Teokset kertovat Karjalasta, Hämeestä sekä paikallisista merkkihenkilöis-

tä. Ne sisältävät urheilua, kylätarinoita, sananparsia, historian tapahtumia jne. Useat Kivennapaa käsittelevistä kirjoista ovat kokoomateoksia, joissa tilaa ovat saaneet monet muutkin muistelijat.

Uljas Kiurun kokoelmasta voivat Kivennavan paikallishistoriasta, perinteistä ja murteesta kiinnostuneet löytää aiemmin julkaisemattomia kultajyviä. Hänen tuotantonsa tarjoaa arvokkaita tietolähteitä niille, joita Kivennavan historia ja tarinat kiinnostavat.

Kiurun tekstit eivät ole tieteellisiä katsauksia, vaan lyhyitä omintakeisella tyyllillä kirjoitettuja dokumentteja, joita hän on itse joskus kuvannut ”muistoiksi”. Kirjoittajalle itselleen ”muistor” merkitsevät rakkautta kotiseudun ihmisiin, luontoon ja tapahtu-

miin, taiteeseen ja koko elämään.

Uljas Kiurun kotiseutukokoelmaan voi tutustua Hämeenlinnan kaupunginkirjaston Lammin palvelupisteessä **kirjaston aukioloaikana ns. ”Uljaksen ullaalla”**. **Kirjasto on talviaikataulun mukaisesti avoinna** ma-ke 10-19, to-pe 10-16 ja la 10-15. Sunnuntaisin kirjasto on suljettu.

Ohessa on luettelo Uljas Kiurun Kivennapaa ja Kannasta käsittelevästä tuotannosta:

Matka eiliseen: Vuosalmi aikakausien pyörteissä (koonnut Uljas Kiuru), 1996

Matka eiliseen: Kivennapa, Kannaksen lukko (koonnut Uljas Kiuru), 1996

Matka eiliseen: Muistoja Karjalasta (koonnut Uljas Kiuru), 1999

Matka eiliseen: Muistoja Kivennavalta: Kivennapaseuran 50-vuotishistoriikki, kivennapalaisia runoja, muistoja Kivennavalta (koonnut Uljas Kiuru), 1999

Ko leipä loppuu ni syyvää vehnäs-tä, Kivennapalaisia sananparsia piirroksin (yhdessä Antti Holttisen kanssa), 2001

Kivennapaa: Kylät Karvala ja Rasala, 2004

Kivennapa III: Muistoja menneisyydestä, 2007

Kivennapa: Murretarinoita (koonnut Uljas Kiuru) 2008

Kivennapa: Maailmanhistorian ainoa kylävaakunasarja (koosteformaatti: Uljas Kiuru; heraldinen ideointi: Martti Mikkolainen), 2008

Kivennapa muistoissain, 2010

Uljaksen ullaalla Lammin kirjastossa

Mitä Adolf Ehrnrooth kirjoitti Uljakselle?

Uljas Kiurun kokoelmissa on myös runsaasti kirjeenvaihtoa, josta osan hän on hyödyntänyt monissa kirjoissaan. Uljas lähetti Vuosalmen-Äyräpään taistelujen 50-vuotishuhlan 18.6.1994 yhteydessä paljastetun Juvosen suvun muistomerkin paljastuspuheensa luonnoksen kenraali Adolf Ehrnroothille, ja kertoi samalla, että kirjoittaa ”Matka eiliseen, Kivennapa- Kannaksen lukko”-kirjaa. Viikon kuluttua hän sai kenraalin vastauskirjeen. Kirjeestä käy ilmi että kenraali puolusti Kannaksella myös esi-isänsä synnyinseutuja, niin kuin hän karjalaistaustoistaan oheisessa otteessa kirjeestään kertoo. Kenraali Ehrnrooth kutsuttiin Kivennavan kunniakansalaiseksi Padasjoen kihussa 31.7.1994.

”Onhan minulla siteitä Karjalan Kannakselle paitsi vuonna 1939 – 44. Suoranainen esi-isäni Johan Plagman – jonka isoisa palkkasoturina tuli Erik XIV:n palvelukseen – oli Savo-Jääski- Äyräpää kihlakunnan tuomari ja myöhemmin Käkisalmen läänin päämiehenä asui Pukinniemen hovissa Laatokan rannalla ja haudattiin Hiitolan kirkkoon. 1687 hänet aateloitiin nimellä Ehrenrooth¹. 1923 paljastettiin muistokivi Hiitolan kirkolle. Nyt kaikki on tasoiitettu”. Hän oli isoisan isoisän isoisä! Etiä puolustinhan minäkin esi-isien synnyinseutuja.”

¹ Nimen kirjoitusasusta jäi myöhemmin yksi e-kirjain pois.

Raimo Ranta ja Kyösti Pulliainen

Kivennapaseura tiedottaa

Kivennapaseura on pitänyt jäsenmaksun vuodesta 2007 samana: 15 euroa varsinaiselta jäseneltä. Kustannustaso on ajan mittaan kohonnut merkittävästi, joka on heikentänyt seuran taloustilannetta. Aiemminkin hallituksessa sekä vuosikokouksessa on keskusteltu jäsenmaksuista. Hallitus tulee todennäköisesti tuomaan jäsenmaksuasian ensi kesän vuosikokoukseen, joka seuran sääntöjen mukaan päättää jäsenmaksuista. Tietysti taloustilannetta helpottaisi, jos kaikki noin 500 jäsentämme maksaisivat jäsenmaksunsa. Tällä hetkellä maksaneita on noin 400.

Tämän Joululehden jaamme myös niille, jotka eivät ole tänä vuonna maksaneet jäsenmaksua, sehän voi monestakin syytä unohtua. Kahden perättäisen vuoden unohtus johtaa seuran jäsenyyden ja tämän laadukkaan jäsenlehden menettämiseen. Tämän vuoden jäsenmaksun ehditte vielä maksaa, **tilinumero on FI51 5104 0050 0126 51**.

Kun Joululehden sivumäärää on

nyt säästösyistä supistettu, niin aineistoa viedään jatkossa yhä enemmän seuran kotisivustolle www.kivennapaseura.fi. Kenellä siihen on mahdollisuus, kannattaa pistäytyä silloin tällöin sivustolla. Siellä on myös linkkejä muihin aineistoihin. Esimerkiksi sivustolla löytyvän Pekka Kirjavaisen blogi on seuraamisen arvoinen. Siinä on tietoja ja hyviä juttuja Kannaksen ja Kivennavan kylien nykytilanteesta, Kirjavaisten sukujuurien selvittelyn ohessa.

Seura lähettää jäsenille keväällä jäsenkirjeen, jossa on tietoa tärkeimmistä kulumassa olevan vuoden tapahtumista ja jäsenmaksulomake. Jäsentiedotteet ja muuta informaatiota voi saada halutessaan myös sähköpostissa. Näin säästämme myös postituskuluissa.

Ilmoita voimassaoleva sähköpostiosoitteesi joko Tarjalle (tarjasandvik@gmail.com) tai Raijalle (levoraija@gmail.com) helmikuun 2016 loppuun mennessä.

Kivennapaseuran hallitus

Tuotteita voi tiedustella ja ostaa Raija Levolta levoraija@gmail.com tai 0500 515022. Myynnissä on:

Surunvalitteluaadressi ”Ikuisuuden Portti”, 10€

”Polun pää kun tänne johtaa kaikki tyyntyy, kaikki rauke. Taivaallinen valo hohtaa, Ikuisuuden portit aukee.”

(Ilmari Pimiä)

Kivennavan isännänviiri, 50€

Kirjoja: Kivennapa kestää 15€,

MYYNTITUOTTEITA

Kalevi Toivainen: Kaiken keskellä yksin - J.A.Maunu koulumiehenä, tutkijana ja Kivennavan kirkkoherrana 15€,

Riitta Airola (toim): Kivennavan Lipola ja Vaittila 30€.

Tilauksiin lisätään toimituskulut.

KIVENNAVAN KARTTA TAAS SAATAVILLA, Hinta 10 €

Kevään kotiseutumatka Kivennavalle perinteiseen tapaan **Kaatu-** **neitten muistopäivän viikonloppuna 14.5-16.5.2016**. Erityiskoh- **teena Linnamäki** (taustatietoja - katso tämän lehden keskiaukeama) Tarkemmat tiedot matkasta helmikuussa jäsenkirjeessä ja kotisivulla www.kivennapaseura.fi.

JOULUN VIETTO ENNEVANHAA

Olga Lydia Häyrynen 1900 Kivennavan Lipolassa - 1992 Helsingissä, istuskelee kotiveräjällä ”mis kesät olliit kesii ja ihmiset ihmisii”. Häyrysen Lyyti, niin kuin hänet tunnettiin, kirjoitti ”Murata Eemeli” nimimerkillä kaksi kirjaa, missä Mutkalan ja Sumpsalan kyläläiset paahku-roivat Karjalan kannaksen keskiosan pitäjien kansankielillä, jota muutkin kannakselaiset helposti ymmärtävät.

Apas ko mie haastan ennevanhasest Joulust vaik Peko Yllöläs.

Jouluaatto alko jo varrai touhul ja tohinal, pimiäl jo nous tuvan korsteenloist savu. Pit pesä tupa iha puhtaaks, keittää ja paistaa. Murkinakkii, aattolohko, syötii varrai et päästii oikee tosissaa rymisteleemää. Lapset kalkkaroittelii jokahisen jalois ja lauloit

”Joulupukki, joulupukki...”

Joka-aamune kysymys ol: ”Kuin monta yötä maataa enneko on Joul?”

”Mänkää ulos, vaik mäkkee laskemaa! Eihä täs tule röist mittää.”

Miehet arvasiit tään uloskäskyn tarkoittava heitäkii. Hyö läksiit heinäajoo ja puupinöl.

Puoliltpäivi tuprusiit savut jo saunoinki ovist ja räppänist. Tupa ol jo pesty ja jouluvehnaset ja muutkii paistokset pöyväl jäähtymäs, kinkku ja lanttulaatikko kiukuvias. Jokahine tuppaaatulija tuns jo nenässään joulun.

Lapset ol päästetty tuppaa ja saivat vehnaspullat käteheen. Miehetkii tulliit, heittelii saappaita jalastaan. Kauloopulikat ja ryykkyrauta olliit ahkeras käytös. Puhtaat hurstit, tynvaarut, hantuuikit, pajjat ja pöksyt pit olla varustettu.

Elina tytär ol lämmitämäs joulusaunaa, toi luhist vastat hauto ne valmeeks, jätti saunaa siitymää. Sit hää tempas sukset ja läks metsää hiihtämää, ottamaa joulutunnelmaa. Tään hää tek joka jouluaatto. Sillo justii jyrisiit taas Pietarin tykit, niiko aamusta ast olliit jyrisseet. Elina hiiht kottii päi.

Joulupuol ol tuotu jo tuppaa ja alko sen koristelemine. Miehet läksiit kohvit juotua saunaa, minjat lehmii illastammaa, Ieva

mummo jouluputron keitto.

Saunast miehet tulliit melkee alaste, istuit penkil itsiää kuivalemmaa ja panemaa puhtaata nutut päälle.

”Taitaa tullakkii aamuks pöry, ko Pietari valot nii kuumottaat”, sano Tuomas. ”Koko päivän ovat tykitkii jyrisseet.”

”A hää senko ampuu paahtaa vaik on jouluaatto”, motkotti pikkuvanha Väinö-poika.

”A heil ei ookkaat viel joul, vast kahe viikon peräst”, lisäs mummo.

Pien Eino ol penkil polvillaa ja katso Kronstati valoheittäjän välähtelemisii.

”Keisar senko vaa pyörittää vanarii!”

Aikuisii vähä nauratti. Naist ja lapset läksiit saunaa. Eino pälätti yleikää joulupukist ja et ”kyl Eino on olt valma”

”Ja varmaha Eino ol olt. Pukki mokoma ol sil aikaa käynt ja tuont Einol puuhevoson ja määtsikän. Pojan riemul ei olt rajjaa. Ilman paitata alko työnnellä hoppa truuuta. Marrrta sai tokan, ja voi sitä pientä äitiä, mite sitä vavaa hyssyteltii ja simmailtii. Väinö sai taulun ja rihvelin. Väinö katso katteellisen Martan lahjaa ja aattel, et koha Marrrta nukkuu, ni mie leikin tuon tokan kans.

Tuvan pöyväl ol levitetty valkija pellavatuuki, pere kokkootu jouluiltsel, kaikki pyhänutut pääl. Sit syytettii joulupuun kynttelit, lapset leikkiit ommii leikkilöijään. Sit Tuomas asettu pöyvän taa istumaa, otti nurkkahyllylt raamatun ja luk jou-luevankeljumun. Sen jälkeen lauletti ”Enkeli taivaan...”, miehet möriäl, naiset heliäl äänellä. Eino-kii veisas vanhast almanakast omal nuotillaa ja kielellää.

Yllö äijä toi sarraimest väl-

lyt ja hevosvaljaat tuppaa lämpenemmää, ettei joulukirkkoo lähtiis ois vilu ihmisil eikä hevosil. Hevoset saivat jo ylmääräset kaurat ja lehmät kylvöheinät, lamfaat leippalat. Eino poika ol nukkunt määtsikkä ja hevone timakast käsis. Suuremmat lapset tyyrättii nukkumaa, et jaksaat varrai havata kirkkoo lähtemää.

Ieva mummo pit huolen, et lähtijät havatsiit ajois. Äkkiä kaapsahettii yllää, kaks rekkee täytyt lähtijöist. Äijä ja mummo jäivät vaa kotmiehiks. Ikkunal pantii kynttilät palamaa. Kylän melkeen joka talost läks täysii rekilöi ja melkeen joka rees ol setakka, senko aisakellot helisiit ja kulkuset vempelees.

Joulukirkko ol lapsist ihmettä, kynttelit joka paikas ja papit alttaril messukasukoissaa. Väinö näytti sormellaa ja kysy: ”Onks tuol Jumala ja Jeesus?”

Poistulles kiistartii, et kene hevone se parraite ravas ja sivutti toiset et lum pöllys ja tierat lenteliit.

Joulupäivä vietettii koton hiljaisuusves. Ulos saivat lapset männä, mut ei mihinkää kylläilemmää. Yllö luk sanna itsekseen, miehet sanomalehtiä, naiset joululehtiä. Iltpäiväl tulliit sit jouluvieraat tytär ja vävy ja Hipelläiset Vennäin puolelt. Sit alko ilone iltpäivä.

Tahvanapäin lähettii tahvanaa ajamaa ja elettiä muutenkii retevämmäst.

Käännöstö käynnissä Seija Kauppinen ja Mika Ilosen tiimityönä Kangasalla.

Kivennapaseuran ja Pervomaiskojen hallinnon välisistä neuvotteluista

Muistin paikkojen opastaulut

Tämän vuoden keväällä Kivennapaseuran puheenjohtaja lähestyi Kivennapaseuran nimissä Pervomaiskojen kunnanjohtaja *Vladimir Kurnosovia* ja hallintojohtaja *Fanis Mardanovia* muistin paikkoja” koskevalla asialla. Kivennapaseura pyysi lupaa suunnitella ja pystyttää Kivennavalle opastauluja turisteja ja nykyisiä asukkaita varten. Tauluissa olisi 1-2 valokuvaa ja kartta selventäviä opasteita ja tekstiä suomeksi ja venäjäksi. Kyseessä olisivat; Kirkonmäki, Kankaan hautausmaa, Linnamäki, Lintula sekä tienviitta betonitietä Siiranmäen muistomerkillä.

Heinäkuun neuvotteluissa suunnittelulupa saatiin ja lopullinen versio hyväksytään Pervomaiskojen hallinnon kanssa. Suunnittelutyöt on aloitettu ja toivottavasti ensi kesänä saamme jo tauluja asennettua. Kivennapaseura on myöntänyt rahoitusta aloitusta varten.

Kirkonmäen hautausma-alueen sopimuksen uusiminen

Kivennapaseura on valmistellut sopimusluonnoksen suomeksi ja venäjäksi Kivennavan kirkon alueen ja hautausma-alueen, niillä sijaitsevien raunioiden ja muistomerkkien ja alueen ympäristön suojelusta ja rauhoittamisesta kulttuurimuistomerkkeinä sekä sopimuksen näiden kohteiden hoidosta. Sopimukseen liittyy

myös sen rekisteröiminen Viipurissa, jotta sopimustieto on esimerkiksi kaavoittajien tiedossa.

Sopimuspaperissa on vielä hio-mista, mutta neuvottelut pyritään saamaan käyntiin keväällä.

Kulttuuristatuksen saaminen ei varmaankaan tule olemaan helppoa, mutta teemme parhaamme.

Tässä tukena on Karjalan Liiton toimenpideohjelma vanhojen hautausmaiden hoidosta Karjalan tasavallassa ja Leningradin oblastissa. Sopimusten tekoon ja opastaulujen suunnitteluun tulemme pyytämään neuvoa ja apua Muolaan ja Äyräpään edustajilta, joilla on kokemusta vastaavasta sopimuksesta ja sen toimivuudesta omilla hoitoalueillaan.

Mika Ilonen

Näiden projektien valmistelussa **Seija Kauppinen** Kangasalta on tehnyt suurtyön sopimustekstejä ja neuvottelujen kirjeenvaihtoa molempiin suuntiin kääntämällä. Kivennapaseura kiittää!

Kivennapaseura toivottaa jäsenilleen ja lehtemme lukijoille rauhallista ja hyvää Joulua sekä siunattua Uutta Vuotta.

KANSIKUVATYTTÖJEN TARINAT

Martta-nuken tarina on sivulla 9.

Maisah asui vanhempiensa kanssa Mauritanian ainoalla viljelykelpoisella alueella Chemamassa, Senegal joen pohjoisella tulvasangolla. Kuivuus pakotti asukkaat kaupunkiin, Maisah joutui Nouadhiboun suurkaupunkiin. Koulunkäynti jäi kesken, muslimiperheissä tyttöjen osa oli kotityöt ja sisarusten hoito, ei opiskelu. UNICEFin avulla Maisah pääsi Suomeen. Pirkko-täti ja Kari-setä adoptoivat hänet. Nukeista saadut varat UNICEF käyttää mm. lasten rokotusohjelmiin kehitysmaissa.

Pirkon ja Karin tytär Mari

Toimenpideohjelman kansilehti vuodelta 2011.

Kivennapalainen

Kivennapaseura ry:n tiedotuslehti

Kyösti Pulliainen

Päätoimittaja
Joutsentie 5 A 7
00730 Helsinki
050 326 6736
kyosti.pulliainen@kolumbus.fi

Raimo Ranta

Mariankatu 16 B 24
15110 Lahti
040 508 7392
raimo.t.ranta@gmail.com

Markku Henttinen

Runosepontie 6
36110 Ruutana
0500 478 996
markku.henttinen@kolumbus.fi

ilmestyy: joulukuu 2015

19. vsk

painos 800 kpl

Kustantaja: Kivennapaseura ry
Paino: Oriveden Kirjapaino Oy
ISSN 1456-7725